

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Lucae Pinelli Societatis Jesu Theologi, De
Perfectione Religiosa, Et Obligatione, Qvam Qvisqve
Religiosus ad eam consequendam habet. Libri Quatvor**

Pinelli, Luca

Mogvntiae, 1604

Liber Tertivs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46699](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46699)

LIBER TERTIVS.
DE PERFECTIONE
RELIGIOSA.

*In quo agitur de primarijs religiosi virtuti-
bus in quibus perfectio in pri-
mis consistit.*

DE HUMILITATE
RELIGIOSA.

CAPVT I.

HUMILIS, de humilitate loqui bonum est, sed melius est eam re ipsa exercere. Quid prodest, loquendo multas præclaras de humilitate scētias expromere si in illo ipso sermone aucuperis vanā gloriam, & inaniter te iactes? Humilis, cum submissè de se sentiat, non se occupat in suis, sed potius alienis laudibus percensendis. Qui quærit videri humilis, & venatur hominū gloriā, crescit in superbia, & quo humilior vult videri foris, hoc int^o in
super-

superbia maius incrementum sumit Humi-
 lis omnia sua bona, donaq; spiritualia, vti a-
 gnoscit à me profecta, ita occultat quantū
 potest, & modestiæ clauē in abditum locum
 recondit. Nec solum in omnibus operibus
 suis se reputat seruū inutilē, sed quo plus la-
 borat, hoc plus se mihi obligatū arbitratur.
 Nam cū pro nihilo habeat, quicquid boni
 facit, omnia bona sua opera mihi attribuit.
 Imò erubescit corā me, quod ego ipsius o-
 pera, hoc est, tā vili instrumento, quale ille
 se esse censet, vti nō dedigner. O benedictos
 religiosos, qui in suis pectoribus tā sanctas
 fouēt humilitatis cogitationes: hoc enim in
 cōspectu meo se preciosiores carioresq; de-
 monstrāt, quo amore mei semetipsos vilio-
 res & abiectiores faciūt. Hi sunt, qui in cor-
 dis mei penetralibus sedē habēt, quos sum-
 mo amore prosequor, quibus cū familiariter
 colloquor & conuersor. Hi sunt, quos in cæ-
 lesti mea aula in Patris mei æterni conspe-
 ctu, & sanctorum angelorum præsentia ex-
 tollo In regno cælorū non est excelsior, qui
 in terris fuit honoratior, sed qui fuit humi-
 lior. Meritò igitur spiritus meus requiescit
 super humilē quia is suis diffusis viribus to-
 tus mea nītitur gratia. Meritò in hac vi-
 ta gratiam meam impertio humilibus,
 quia

quia illi amore mei renunciant honori & existimationi suæ in mundo tanti æstimatæ. Meritò in cælo humiles eximia corona afficio, quia dum degerent in terra coronam sibi abstulerunt, & ad pedes meos deposuerunt.

Ego antequam è cælo delaberer in terram, summo amore ferebar in humilitatē, vndè & elegi matrem humilem, ac simulatque natus sum re ipsa exercere cæpi humilitatem. Cum enim essem Dominus gloriæ, factus sum seruus, & me hominibus submissi. Suo deindè tempore scholam humilitatis institui, & qui eam frequentarunt, eos factis & verbis vsque ad mortem in humilitate informavi. Discipuli mei similiter fuisse humiles. Atque hæc causa est, cur mihi perpetuum fuerit cum superbis bellum. Semper enim odi superbiam, velut capitalem humilitatis tantoperè à me amata hostem. Quæ cum ita sint, iudicet quisque sapiens, an cōueniat in religione, id est, in familia mea versari religiosos superbos: an deceat in humilitatis scholā admitti scholasticos elatos. Hinc est, quod religiosi quidam nullum in spiritu faciant progressum, nempe quia exercitati non sunt in libro humilitatis, quæ est fundamentum vitæ spiritualis;

ualis; nec student imitari me, qui sum eorum magister. Parum prodest scholastico inire scholas, si non studeat; nec se in iis, quæ in schola docentur, exerceat.

SUNT inter religiosos nonnulli, qui spontè confitentur se peccatores, incuriosos se, & nihil. Sed si alij de illis sic loquantur, mox turbantur, obmurmurant & honorem suum tueri conantur. Qui longè à vera humilitate abunt. Verbis fateri se nihil esse, & tamen in animo reputare se esse aliquid, est falsa humilitas. Velle autem apud alios in precio haberi, est luculenta arrogantia. Humilis quò maioribus ornatus est donis, hoc amplius se apud alios demittit.

OPERA scire fili, quid humilitas efficiat in religioso. Primò inclinatur eius animus, ut submissè de se sentiat; deindè, quando opus est, cum mouet ut etiam actione externa vilitatem suam demonstret. Qui humilis est, in colloquiis, incessu, conuersatione, aliisque actionibus declarat se contemptorem sui. Adhæc vera humilitas facit, ut religiosus patienter & cum gaudio toleret ab aliis contemni. Immò facit, ut non modo non inde turberetur, & murmuraret, sed etiam toto corde gratias agat suo

S

crea-

creatori; nouit enim sic se magis assimilari mihi suo Domino & magistro. Vera quoque humilitas inclinatur ad fugiendum laudes humanas, & ad bona omnia Deo attribuenda. Præterea religiosus, qui ad perfectæ humilitatis culmen contendit, necesse habet optare, ut ab omnibus contemnatur, atque etiam desiderare, ut omnes firmiter sibi persuadeant ipsum verè dignum, qui ab omnibus vilipendatur.

FILII, si in religione pudore suffundare ob vestem tritam vel resectam, vel non libenter te exerceas in officiis abiectioribus signum est te non merere sub vexillo humilitatis, sed esse addictum amori proprio, & optare ut in magna sis apud alios existimatione. Hanc viam si tenere pergas, breui te pœnitebit. Qui virtute destitutus quærit in precio haberi, hoc ipso se reprehensione dignum ostendit. Religiosus, qui venatur celebritatem nominis, viuit infelix. Deindè, vel amas humilitatem, vel non amas. Si non amas, nunquam ciuis cæli eris, cuius portæ cum sit angusta, non capit homines mente elatos. Si autem verè ames humilitatem, cur despicias vestem veterem, & ab aliis contemni? Quid aliud est contemni, quàm exercere se in humilitate, conuersari cum illis.

& be-

& beneficio eius quæstum spiritualem face-
 re? Si ames eam, quemadmodum dicis, de-
 beres gaudere, cum talis se offert occasio.
 Nulli mercatori displicet, si occasio se offe-
 rat mercaturæ cum lucro exercendæ. Quis
 tu es, qui contemni non vis? An fortè ma-
 ior me, qui sum filius Dei. Non certè. & ta-
 mèn à populo vilissimo sum contemptus, &
 summa ignominia affectus. Nonnè tu na-
 tus es in peccato? nonnè saccus es terræ,
 multis miseriis plenus? Cur ergò molestè
 feras, si quis vilitatem tuam tibi ob oculos
 ponat, & quisnam sis, quod tu ipse deberes
 confiteri? Quid prodest tibi, miser, mun-
 dum reliquisse, si in religione retines super-
 biam? O cæcitas. Cum esses in tenebris
 seculi, iudicabas superbiam vitæ esse me-
 ram & damnabilem vanitatem: honorem
 verò & existimationem humanam crede-
 bas esse rem puerilem: & iam in reli-
 gionis luce hæc ipsa censes preciosa &
 magnæ estimanda. Non est signum boni
 visus, quando quis in tenebris rectius
 videt, quàm in media luce. Certò notis,
 bonum religiosum esse non posse, qui
 laudes aucupatur humanas. Nec ullus re-
 ligiosus verè humilis est, qui non agno-
 scit se contemptibilem, & non optat ab

aliis talis reputari. quod tam certum est, ut qui aliud cogitat, seipsum fallat. Immò amplius dico. Si ad pacem & diuini nominis gloriam cederet, siue religiosus contemnatur, siue laudibus celebretur, debere eum secundum perfectæ humilitatis legem potius optare contemptum, quam honorem, potius haberi se stultum, quam sapientem, quia hac ratione mihi efficitur similior. Atque hæc humilitas mihi summoperè placet.

NON omnes rectè momenta rerum expendunt, aut iustè res æstimant, & idè bene dixit meus Propheta. *Mendaces filij hominum in statera.* Multi sunt, qui ob humilitatem in statera mundi exigui vel nullius sunt ponderis, quia pro metallo vili & adulterino habentur: hi ipsi in mea bilance pòdus iustum excedunt: homines enim externa specie omnia metiuntur, ego autem ad interna, & in mente abdita oculum conicio. Quare & multi tanquam viles ab hominibus sunt reiecti, atque ut parum utiles aliis posthabiti, qui tamen multis nominibus in conspectu meo illis sunt antefèrendi, & propter humilitatem in oculis meis velut gemmæ præciosæ refulgent.

MUNDVS tantùm magni facit præpotentes homines & opulentos, qui stipendio
a super.

à superbia accepto statim animis efferuntur, fastuque suo & insolentiis complent omnia. Atque hi, licet pacis turbatores, mirifice mundo placent. Mihi autem placent humiles & pacifici, quos tanti facio, ut peculiarem eorum curam geram, & merito; nam apud me non est virtus humilitate sublimior. Imò nulla virtus mihi placet, nisi in humilitate fundata sit. Matri meæ, quæ mihi semper fuit carissima, non paruisset porta cæli si, quantumuis virgo esset & purissima, sine humilitate comparuisset. Sine virginitate potest aliquis ingredi cælum, sed non sine humilitate. Quia verò cum degeret in terris humilitati in primis operam dedit, cumque esset mater Dei, & regina cæli, tamen se appellavit & reputavit ancillam, meruit non solum ingredi cælum, sed etiam supra omnes angelorum choros exaltari.

Sunt religiosi nonnulli, qui queruntur se non experiri eam pacem & tranquillitatem, quam in primo religionis ingressu experti sunt, verum si causam rei indagent, culpam in se solos transferent. Causa inquietudinis est defectus humilitatis. Humilis habet pacem cum Deo, habet pacem cum hominibus, habet pacem secum, & quod magis laudabile est, pacem habet cum suo

aduersario. nemo enim potest, salua pace, agere cum superbo, nisi humilis: Imò superbus ipse magni facit humilitatem, quia nonnunquam, ne prorsus contemnatur, aut malè tractetur, veste humilitatis fastum tegit. Fili, vis tranquillam agere vitam? repelle à te superbiam; si enim turbauit & inquietos reddidit angelos in cælo, quanto magis turbabit homines in terris.

DOMINE, cum tu creaueris hominem ad consequendum cælestem gloriam, quæ tu ipse es, eumque obligaris ad finem tam sublimem querendum, quo & natura ipsum inclinât, non videtur conueniens, vt se demittat ad res viles, & eousque se deiiciat, vt aspernetur seipsum ac pro nihilo reputet. Verùm est, fili, hominem conditum esse ad finem excellentissimum; sed videndum est quibus mediis ad illum perueniatur. Angeli etiam creati sunt ad gloriam cælestem, sed non omnes vsi sunt legitimis mediis ad eam consequendam: & idcirco qui plus æquo solium suum extulerunt in cælum, miseri precipitati sunt in tartara. Nam vt benè dicit

Prou. 17 Sapiens. *Qui aërem facit domum suam, quærit ruinam.* Si vis itaq; exaltari ad gloriam, ad quã es creatus, nullo neq; securiore, neque commodiore ad eam consequendam vteris medio,

medio, quàm si humilitatem colas. Hanc viam ego tenui, hanc confecerunt Apostoli, hanc omnes beati in cælo triuerunt: qui aliã viam interit, à scopo aberrabit.

FILII, non finas te in fraudem induci. stude modo humilitati, quæ ex hominibus facit angelos, sicut contra, superbia ex hominibus facit dæmones. Aliæ virtutes tollunt vitia particularia, quæ sunt quorundã tantũ peccatorum causa: at humilitas tollit superbiam, quæ est radix & caput omnium peccatorum. Humilitas facit vt humilis sit omnibus carus & gratus. Verùm est, me non magni facere, si religiosus humiliet se apud eos à quibus honore afficitur. hoc enim facile est, & fit ab omnibus sed maximi facio, si submittat se quoque apud illos, à quibus affligitur & persecutionem patitur. Sic res non est magna laude digna, si quis in aduersis, vel dum graui necessitate premitur, sese coram aliis humiliet; sed si quis humilis sit, dum omnia prosperè cedunt.

NVLLVS vnquam fuit, vel nunc est religiosus, qui non optarit virtutem humilitatis, sed non omnes eam obtinent, quia non omnes pro illius dignitate laborant, nec debita ad eã consequendã media vsurpant.

Quomodo humilitatem consequere, si nūquam vel rarò consuetudine utaris humilium? cum non ignores plus exempla valere quàm verba? Quomodo potes esse humilis, si rarò te humilies? habitus enim virtutum non nisi frequentatis acquiruntur actibus. Fili, teneris desiderio veræ humilitatis, pone tibi ob oculos tuos defectus, atque occupa te potiùs in expendendis iis, quæ tibi defunt, quàm quæ in te sunt. Humilis etiam sibi sua bona occultat. Iuvat etiam crebrò reuocare in memoriam mortem. O quot fuerunt nobiliores & honoratiores te, nunc autem sunt cinis & puluis, sicut tu quoque breui es futurus. Iuvat nihili facere dignitates mundi, & habere pro meris vanitatibus, sicut reuera sunt. Iuvat eos qui in dignitate sunt, non gloriari, sed reformidare ruinam: quia non est tam iucundum conscendere in altum, quàm triste est & damnosum ab alto delabi. Fili, vis explorare, an sis humilis? hinc cognosce. Humilium proprium est fugere laudes: sicut manifestum signum superbiæ est laudes aucupari. Propria laus humiles contristat, superbos verò exhilarat. Humilis, quò præstantioribus donis ornatus est, hoc studiosius eis, indignum se reputans, occultat: ardentèrque desiderat ea attribui.

tribui Deo, se verò vilem haberi & abiectū. Humilis cedit omnibus, seruit omnibus, tā minoribus, quā maioribus. Humilis libenter conuersatur cum hominibus infimę cōditionis. Fili, optas deinceps scire, quantum in humilitate profeceris, attende ad coronas, quas humilitas præbet suis. Tres enim coronas dare solet humilibus. Prima, & minoris precij, est, quando homo se verè & in corde iudicat contemptu dignum. Altera maioris precij est, quando contemptum patienter tolerat. Tertia & suprema est, quando gaudet se contemni, & amore prosequitur contemptorem. Nunc expende tecum, quā ex his tribus coronam promerueris.

De caritate religiosi in Deum.

CAPVT II.

FILI, caritas est fructifera planta, quæ quo altiùs in corde religiosi radices egerit, hoc suauiores fructus producit. Duo ex ea prodeunt rami, quorum alter sursum tendit, quo amplectitur Deum, alter deorsum, quo amplectitur proximos. Vtrisque amplectitur te, ad saluandum te. nam tu amando Deum & proximum, amas & lucraris teipsum, sicut odiendo Deum & proximum, odis & perdis teipsum. De seipso

§ §

aman-

amando nullū est speciale mandatū, sicuti est de amando Deo & proximo, qui enim amat Deū & proximum, etiā amat seipsum.

Ex his duobus ramis tota lex pēdet. imō sunt breue summarium omnium, quæ scripta sunt à Prophetis & Euangelistis. Caritas dicitur virtus cælestis, & meritò, quia inter virtutes Theologicas, eius comites sola salit in cælum, vbi aliis virtutibus fruuntur duntaxat fructus, sed caritate fruuntur & fructus & arbor ipsa. Caritas diuersū habet ab humilitate effectū. Hęc enim cum sit fūdada in cognitiōe vilitatis & miseræ humanæ, ita hominem deprimat, vt faciat eum se reputare pro nihilo. At caritas nixa bonitatis increatæ maiestati hominem attollit in cælum, & facit eū ingredi in sui conditoris, infinitorum bonorum Oceani, pectus.

SCRIPTURA mea multas caritatis laudes cōmemorat. vt omnes in eius amorem accendat. Nunc appellat eam vinculum perfectionis: quia tam firmiter deuincit & colligat humanā voluntatem mecū, vt in vnū quasi coalescāt, eò quod propriū amoris sit, amantem in rem amatā transformare. atq; hæc est summa perfectio, quam potest habere in hac vita. Nunc vocat eam fidei vitam virtutum omnium formam, primum Spiritus sancti

sancti fructū, ac, vt vno verbo omnes simul laudes comprehendat, ait Deum ipsum esse caritatem, & qui est in caritate, esse in Deo, ^{1. Ioan.} & Deum in ipso. Quid verò excellentius est Deo? Quid securius, quàm esse in Deo? quid iucundius, quàm secum habere Deum.

CARITAS res magnas patrat in homine illa prædicit; sicut contra, vbi homo illa destitutus est, magna damna facit, causam dat multis lapsibus. Dum anima à corpore humano morte diuellitur, illicò euanescit vita, actiones vitales deficiunt, & omnis corporis venustas perit. Sic caritate semel in homine extincta, vita spiritualis interit, actiones vitæ æternæ deficiunt, & venustas spiritualis mihi pergrata perit. Sine caritate nemo mihi potest esse amicus, vel gratus. Neque virtutes vllò apud me sunt loco, nisi sint à caritate ordinatæ. Si quis omnium nationum loquatur linguis, & omnium artium notitiam comprehenderit, & tamen caritatis expers sit, nihil est. Et si omnia bona sua in pauperes distribuerit, & tamen caritatem non habuerit, nihil prodest. Et si ^{1. Cor. 13.} quis tradiderit corpus suum ita vt ardeat, si absit caritas, nihil agit.

AGE, dic mihi, qui in religione caritatis rationē nullā habes. Quid proderit tibi re-
nunci-

nunciaſſe mundo, & reliquiſſe omnia, quæ in eo poſſidebas, deſtitutum eſſe omnibus carnis voluptatibus, & alieno iudicio & imperio ſubiectum eſſe, ſi expers ſis caritatis? An fortè arbitraris, hoc dici pro ſecularibus, & non pro religioſis: Falleris. Imò hoc pœna tua erit maior, ſiquidem hoc ſine te ad religionem vocavi, vt mundi veſtibus exutus te totum veſtires caritate. Verùm ſi tu modo nihil penſi habeas cum veſte nuptiali menſæ meæ adſiſtere, ſcias te tuo malo tandem exturbandum in tenebras exteriores. Si ignis, quem mecum de celo in terram detuli, non conſeruetur in religione, vbi conſeruabitur? Si religioſi inter primos non ſunt, qui ex eo caleſcant, quinam erunt? Proximè aſſiſtere igni, & non caleſcere, malum ſignum eſt. Non parum offendor, ſi cernam ſecularem diuino amore inflammatum, religioſum verò frigidum. Si copia meritorum ſecularis religioſum ſuperet, eò quod plures caritatis actus exercuerit, id religioſum reprehentione dignum oſtendit.

FILII, plurimum ad me amandum es obligatus, non tam, quia hunc mundum creavi propter te, aut quia tibi largitus ſum tuum eſſe, & quicquid bonorum in hac vita habes.

habes, aut etiam, quod te a dæmonis seruitute, seculique periculis & ærumnis vindicarem, quam quod tanto amore hæcenus te sum complexus. Amor primum maximumque beneficium est ex omnibus, quæ tibi sunt facta. nam & quod mundum hunc condiderim tua causa ex amoris fonte profuxit. Quod passus & mortuus sim pro tua salute, amor me exstimulauit. Quod ex seculi huius procellis te eripuerim, solus amor effecit. Nonne summi fauoris loco duces, quod ego Dominus gloriæ, & rex maiestatis te terræ vermiculum, nullo tuo merito, amore meo præuenerim? Quæ necessitas impulit me, aut quæ utilitas allexit, ut amorem meum in te dirigerem? Quare saxo durior eris, si præuentus à me tam amabili dono, nullum mihi vicissim amorem rependeris.

DOMINE, si aliquid à me tibi esset re-
pendendum, id meritò deberet primo esse
meum, deinde tibi pergratum: nam ut ali-
quid tuo amori par reponam est impossi-
bile. Quando me creasti, dedisti me mihi.
quando redemisti, dedisti te pro me, & me
mihi reddidisti. Si ergò, quia me creasti, me
totum tibi debeo, quid dabo, quia perditum
reparasti & restituisi? Quid dabo pro te,
quod

quod sis oblatus pro me? Et si possem mil-
 lies quouis momento me dare pro te, quid
 ego sum cōparatione tui? Quare confiteor
 ingenuè, tanto plus me debere tibi, quanto
 tu me es præstantior. Domine, si verū est, si-
 cut est verissimū, animā, corpus, vitā, opera,
 & quicquid bonorū habeo in hoc mundo,
 totum esse tuū, & mille nominibus me tibi
 esse obligatū: fateri debeo nihil me in me
 agnoscere meum, nisi imperfectiones, defe-
 ctus & peccata. At sumā iniuria te afficerē,
 si ad rependendam vicem pro tuo amore,
 hæc tibi offerrem, quæ non solūm non tibi
 grata existunt, sed velut contraria & aliena
 a voluntate tua magnoperè aduersaris.

Sic est fili, sed est tamen aliquid in te,
 quod tuum est, mihiq; gratissimum, nempe
 amor tuus, quo pro tuo arbitratu vti potes,
 cum sis eius dominus, Hic enim non modo
 mihi est gratus, sed oēs actiones tuas reddit
 mihi acceptas, imò nulla res potest mihi
 placere eo destituta. Et conueniens est, vt cū
 ego primus te sim amore profecutus, tu vi-
 cissim amore me complectaris, quandoqui-
 dem amor non potest nisi amore cōpensari.
 Ac si aliud non egissem pro te, quàm quod
 te meo amore dignum fecerim, hoc solum
 beneficiū satis esse deberet ad cor etiā con-
 gloria-

glaciatum in amore mei inflammandum. Sic est Domine. O anima mea, si tu in hac ardenti & diuina amoris Saluatoris nostri fornace caritate non incenderis, nescio quis te à glacie æterna sit liberaturus. Quis Pater, quis amicus tanto amore nos cõplexus est, quanto noster redemptor? Ille non amauit nos amore sui proprij commodi studioso, sed amore sincero, quia semper ad nostram salutem, non ad suam utilitatẽ respexit. Etenim, cum esset per se beatus, & ab angelis in cælo adoraretur, propter nos in terram descendit factus noster frater & amicus; atq; vt liberaret nos a morte æterna amarũ passionis calicem potauit. Amemus igitur eũ, & si non possumus eum amare amore infinito, quemadmodum meretur, cum sit infinite bonus, imò bonitas ipsa, amemus saltem ex corde. Amandus est à nobis, vt Pater noster, & Pater clementissimus, vt munificus omnium quæ habemus largitor, vt pius in omnibus afflictionibus consolator, vt diligens in omnibus necessitatibus nostris prouisor, vt copiosus bonorum operum remunerator, quippe cum nec oculus viderit, nec cor humanũ comprehendere queat, quæ preparatu in cælo habet diligentibus se. Quod si aliquãdo nos castigat, hoc impẽsi^o à nobis

à nobis

à nobis amari debet. Flagella enim ex amore inflicta damnum nullum faciunt: neque enim omnis qui alium verberat est inimicus, sicut nec omnis qui condonat, est amicus. Cum ergò ille, etiam quando castigat, sit pater amabilis, & pater misericordiarum, existimandum est, si illud facit, eum facere propter nostram salutem. Anima mea, non amare Deum, sicut amandus est, est non amare. Amari debet ordinatè, non propter bonum, vel malum, quod in hac vel altera vita potest nobis inferre, sed propter semetipsum: omnia autem alia amanda sunt in ipso, & propter ipsum. Amandus est fortiter, caritas autem omnem vanum metum depellit, vim omnes superandi difficultates, aduersaque æquo animo tolerandi præbet. Amandus est toto corde, tota anima, tota mente, & totis viribus. Atque hoc est amare eum actionibus internis & externis, amare prudenter, dulciter, ardentè, & continenter. Amandus est super omnia. qua ratione eum amabimus, si eum cuius creaturæ antereferamus; si malimus potius millies mori, quam peccato mortali eum offendere.

FILII, non omnes qui existimant se amare me, amant me. Nec omnes qui arbitrantur se caritatem colere domi, eam colunt.

Cari-

Caritas, cum aliarum virtutum sit regina, nullius ædes ingreditur, nisi tanquam regina excipiatur: nec in iis commoratur, nisi honore reginæ debito afficiatur. Deindè amandus sum non verbis, sed in veritate. operibus nempè volo demonstrari amorem, nō lingua tantum. Quomodo tu ames me, si ratò cogites de me, & quando cogitas, id obiter tantum & languidè facias? Non est hoc amare toto corde, & tota mente. Quæ ratione ames me, cum labantur dies integri, hebdomades & menses, vt neque de me, neque de meis rebus sermonem instituas, ac molestè etiam alios de rebus diuinis loquentes audias? Amor pectori inclusus, nec potest tacere de me, nec aures occludere. Quomodo verè potes affirmare te amare me, si non attendas ad ea quæ ego tibi loquor in corde? aut si attendis, cur parui facis? Qui verè amat, non sinit vllum verbum amati frustra elabi, sed recondit in corde suo, ibique accuratè ruminat & expendit. Quomodo me ames, si cum potes, non facis, aut non promptè largiris, quando amore mei aliquid à te postulatur? Vero amatori difficilè non est in amati gratiam minora largiri, cum ante largitus sit ei cor suum, atque ad eò seipsum totum. Quomodo

T me

me ames, si nomine meo nullum inconfidum vis pati, nullū adire periculum? Qui amat ex corde, non dubitat pro eo quē amat mortem oppetere. Qua ratione potes affirmare te amare me, si in obseruādis meis mādatis tantam sentis difficultatem, tamq; negligens es, vt videaris ea non obseruare nisi coactus? Amor morā non fert, nec fastidio afficitur, sed sumā alacritate præstat voluntatem amati. Quomodo fieri potest, vt me ames tota anima tua, cum tantoperē addictus sis propriæ existimationi, aliisq; reclusis parum cum mea voluntate congruentibus? Qui alium amat præter me, & non propter me: aut non amat me, sicut deberet. Quomodo asserere potes te me amare, si neque ames, neque honores pro dignitate superiores, qui vices meas obeunt: cum perspicuē declararim omnem honorem vel contemptum qui illis fit, fieri mihi? Verus amator nō est, qui non se cōformat amato.

De caritate religiosi versus proximum.

CAPVT III.

FILI, reperies in mundo nonnullos, qui nullum honorē sibi cupiant deferri. reperies qui dignitates respuant. reperies, qui dona, fauores & oblationes aliorū non recipiant.

piant, at non reperies, qui nolit ab aliis dili-
 gi, maximè amore honesto & recto, qui, cū
 nec suspicionē, nec fastidium vllū ingerat a-
 mato, naturaliter placere solet. Multi amāt
 proximū, sed amare nesciunt, & ideò eorum
 amor nonnunquā est infructuosus, vel etiā
 noxius. Ego mandatum dedi de diligendo
 proximo, modumq; illū diligendi exposui.
 Si ames proximū, quoniā est tuus cognat⁹,
 vel amicus, aut quia est eiusdem tecū natio-
 nis, nihil agis. non est hæc caritas in cælum
 saliens, sed amor naturalis permanēs in ter-
 ra, cōmunis nobis cū gentilibus & barbaris.
 Si verò ames eum propter lucrū vel cōmo-
 dū, quod ab illo recipis, vel speras, amas te-
 ipsum, & non proximum. Qui amor dicitur
 concupiscentiæ, nec diutiùs durat, quā uti-
 litas inde sperata. Diligere proximū cōmo-
 di sui causa, caritas non est, sed mercatura.
 Caritas verè efficit, vt proximus diligatur,
 quia ad meam similitudinē conditus est, &
 capax est beatitudinis æternæ. Caritas vera
 ordinat, vt proximus ametur propter Deū,
 & in Deo. Et qui hoc modo amat, amat om-
 nes, æquè pauperes, ac diuites, nobiles &
 ignobiles, omnes complectitur, & vitam æ-
 ternam eis precatur. Amat æquè aduersita-
 tis ac prosperitatis tempore. Qui enim à

dilectione proximi cessat tempore necessitatis, declarat se eum non dilexisse propter me. Hæc omnia sic intellexi, quando mandavi proximum diligere sicut seipsum, hoc est, ut ei optares, quæ tibi optas. Et sicut teipsum amare debes in Deo, & propter Deum parendo eius legi in terra, ut postea fruaris premio in cælo: sic amare debes tuum proximum, ut eiusdem beatitudinis tecum capacem. O si religiosi in amando proximo hæc seruarent, non cernerentur in religionibus & Ecclesiis tot partialitates. Nonnulli amantur præcipuè, quia docti sunt vel beneuoli. alij, quia diuites & gratiosi. alij, quia nobiles: qui verò tales non sunt, respiciuntur. O fraudem. Quid commune caritati cum eruditione & opibus? atque si quis non est aut opulentus, aut eruditus, aut venusto habitu diligere non debeat. Caritas imprimis in me respicit, & ideò omnes diligit in me. Verùm, est & alia magis deploranda miseria; quod quidam ideò diligunt alios, quia eandem cum illis habeant naturam & sanguinis complexionem. Non est hæc caritas, sed carnalis affectio veræ caritatis inimica. Caritas multo laxiùs se effundit: extendit siquidem se ad omnes, quoniam oēs ad gloriam æternam conditi sunt, & omnes

mco

meo sanguine redempti. Fili, noli te in periculum conicere, & tibi nocendi, & me offendendi, & idcirco ne attendas ad completionem, & inclinationem sanguinis; si seculus feceris sub specie caritatis fouebis sensualitatem, quæ breui tempore te in errorem perducet, illa quæ te, non tu illam, in loca auia pertrahet.

ET SI tota lex Euangelica mea sit, quia eam tuli, tamen præceptum de diligendo proximo sigillatim appellauit meum, ut intelligeres, quam grata mihi sit sincera proximi dilectio. Volui quoque caritatem esse symbolum quo cognoscerentur mei discipuli, sic prorsus, ut è mea schola non sit, nec ex meis ouibus, qui non diligit proximum, sicut suipsum. Caritas etiam est signum amoris, quod quis me prosequitur. Falleris fili, si non diligendo proximum putas te posse diligere me. Qui non diligit, quem videt (ait meus dilectus Ioannes) quomodo diliget, quem non videt? Verum quidem est 1. 10. 4. amorem in Deum creatorem esse primum, ex quo oriatur amor proximi: sed verum quoque est amorem creatoris foueri amore proximi: vnde hoc deficiente; necesse est & illum deficere.

MULTI arbitrantur se esse meos amicos,

T 3

& non

& non sunt, propter odium, & prauam voluntatem qua affecti sunt erga proximum. Nō sum amicus duri cordis & peruersi. Non amare, ferocis animi signum est: odisse verò impij & crudelis. Ama, si vis amari. & ama omnes, si vis me esse tecum: quia si vel vnū à te excludas, tuaque caritate, me quoque è tuo corde excludes. Si tu, cum sis religiosus, quempiam diligere nolis, quod te realiqua offenderit, quod discrimen erit inter te & secularem fortè castra sectantem? Non ita fecere mei discipuli, qui nec odio prosequerentur, nec vlllo verbo lædebant eos à quibus iniuria affecti fuerant, sed exultabant toto pectore, si quando occasionem aliquid patiendi pro nominis mei gloria haberent.

Quo maiori exemplo incitari potes ad diligendum proximum, quàm Patris mei cælestis, qui etiam si creberrimè à toto mūdo fuisset summa affectus iniuria, tamè tan-
to operè eum dilexit, vt vnigenitum filiū suū pro eo dederit? Et ego homo factus, quid non egi pro proximis? totam vitam meam in eorum salutem impendi. Dum vixi, fui eorum dux & socius. Vtq; eis demonstrarem viam rectam in cælum, nullis laboribus pepercì. Adhæc in humeros meos omnia eorū debita

debita iustitiæ diuinæ obnoxia reieci, pro quibus in cruce moriens abundè satisfeci. Neque hic finis fuit singularis mei in proximum amoris. Nam ex præsentis vita migraturus ad patrem cœlestē, me ipsum reliqui in altaris Sacramento, tū vt cibus hominis essem, tum vt arctissimè illi me coniungerē, & semper cum illo essem. Atque etiam vt eius virtute corroboratus aliquando excelsum conscenderet montem, in quo illis bonis in æternū perfrueretur, ad quæ condit⁹ fuerat.

Ex his quisque æstimet, an religiosi, qui inuitati sunt, vt sint instar Patris cœlestis, perfecti, quiq̃ professionem faciunt me, suum magistram, imitandi, debeant operibus ipsis diligere proximos, eisq̃ subuenire quacunq̃ re possunt. Expendatur, num digni sint amari à me illi religiosi, qui nulla solitudine diligendorum proximorum tanguntur, vel certè ob incommoda exigua quæ metuunt, negligunt opem ferre iis qui eorum operam implorant. Examinetur, an iniuriæ ipsis illatæ, aut damna facta, idonea causa sint, eos non diligendi vel iuuandi, cum ego longè atrociores perpeffus sim iniurias, & tamen idèd amorem meum non subtraxi, imò vitam pro eorū salute profudi. Religioso qui grauitè fert illatas iniurias,

T 4

& idèd

& ideo non vult bene facere proximo, omne
lucrum spirituale conuertitur in damnum.
Iniuria siquidem noxia est inferenti, illi au-
tem cui infertur, si patienter eam toleret,
salutaris. Si ergo iniuria religioso ansam
præbet cumulandi meriti, non habet certe
quod magnoperè succenseat eam inferenti.
Ego nunquam huiusmodi doctrinam tra-
didi, nunquam exemplum eius rei dedi, sed
perpetuo docui bonum pro malo reddend-
um.

1. Cor. 6.

FILII, recordare te tuosque proximos
omnes originem trahere ab vno parente
nempè Adamo, ac proindè esse obligatos,
vt vos mutuo tanquam fratres diligatis. Re-
uoca quoque in mentem Apostoli mei ver-
ba dicentis, vos esse mea membra, & ideo
vigere debere inter nos amorem, qui viget
inter vnus corporis membra. Vnde clarè
poteris cognoscere, an verè diligas proxi-
mum, & quantum. Qui parui facit, aut con-
temnit proximum, quantumuis se inferio-
rem, veram caritatem non habet. Nunquã
vel caput vel oculi, quæ sunt membra nobi-
liora hominis, contemnunt pedes, licet mē-
bra inferiora & ignobilia. Qui contristatur
de proximi bono, aut lætatur de malo, indi-
cat se cum non diligere, quia vnum mem-
brum

brum compatitur vel congaudet alteri. Caritas tam bonum, quam malum proximi reputat sibi quasi proprium. Qui per inuidiam vel extenuat, vel traducit acta proximi, nequaquam eum diligit. Nunquam visum est, ut pedes laederent manus. Qui non opitulatur proximo quantum potest, caritatē non habet. Nunquam oculi negant aliis membris officium videndi. Vera caritas licet læsa, non indignatur, non molitur vindictam, sed proximo succurrit, & lapsus eius excusat.

De gratitudine religiosi erga Deum propter beneficia ab eo recepta.

CAPVT IV.

Dic Fili, quis pater, quæuē mater tantum vnquam præstiterit liberis suis, quantum ego præstiti religiosi? Et quis filius tantum à progenitoribus suis acceperit, quantum religiosi à me Creatore suo & Domino? Beneficia non amittunt beneficiorum nomen, quod sint multis communia, nec obligatio eorum vel imminuitur, vel cessat, eò quod multi eorum participes fiant. Ego te creauī, teque feci ad imaginem meam. Quod si, ut conuenit, expende-

T s

res,

res, satis esset ad te mihi infinitè obligandum. Creando enim te ex nihilo, non qualicumque natura & esse te ornavi, sed natura prænobili, rationis compote, libera & omnibus creaturis sub cælo comprehensis superiore. Imò te constitui principem & dominum in terra, tuoq; imperio subdidi volucres cæli, pisces maris, bestias terræ, & cætera omnia creata. Hoc totum, ut maximum beneficium sit, tamen si conferatur cum fine, ad quem te condidi, nullum est. Scias ergò me te ad excellentissimum nobilissimumq; finem, quo maior nec est, nec esse potest in mundo creavisse, qui est, in omnem æternitatem perfrui diuinæ maiestatis cōspectu in calis.

Auesne videre fili, quam ingens sit creationis beneficium, quod aliorum omnium est fundamentum? Age dic, si manibus pedibusq; destitutus esses, quanto pretio illa comparares? & si mutus fores aut cæcus, quantum dares pro recuperanda facultate loquendi & videndi? non dubium, quin dares mundum totum, si tuus esset; malleque vitam pauperrimam cum his membris, sensibusq; degere, quam regiam etiam dignitatem in terris sine illis sustinere. Atq; hinc constare tibi facile potest magnitudo beneficij creationis, per quam donatus es corpore,

pore, omnibusq; eius membris & sensibus, anima quoque cum omnibus eius facultatibus, ac vita cum omnibus ad eam necessariis. Probè nosti, ex beneficij magnitudine æstimandam obligationis magnitudinem. Perpende modo tu, quantum pro hoc solo beneficio nullo merito tuo tibi concessio, sis tuo Creatori obstrictus. Considera, ingrati animi notam fore tuam, si vitam, sanitatē, vires, & quicquid habes non expendas in seruitium tui benefactoris. Considera, quā graue peccatum sit, abuti sensibus, aliisque animi facultatibus in offensam & contemptum eius, qui gratiosè tibi illa omnia impertiuit. Et si ingritudinis vitium tam grandè est apud seculares, quantum erit apud religiosos, qui maiore luce sunt donati, & pluribus nominibus mihi obligati? O quam accuratam reddituri sunt rationem religiosi ingrati, qui non considerantes beneficij huius magnitudinem, aut prorsus eius obliuiscuntur, ac si non recepissent, aut parui faciunt. Quid mirum ingratos in hac vita nouis non potiri beneficiis, & nunquam spoliari acceptis? Ingratitudo repellit à se benefactorem, sicut gratitudo eundem inuitat ad maiora beneficia conferenda.

Quæ

QVÆ deindè ad te conseruandum præ-
 stiti, nec inferiora sunt iam dictis, nec mi-
 nus te mihi deuinciunt. Ego ordinaui, vt o-
 mnes creaturæ tibi seruirent, quarum quæ-
 dam ad necessitatem, quædã ad recreatio-
 nem seruiunt, alię etiam ad exercitationem
 corporis vel animi. Cæli in orbem aguntur
 propter te: quicquid mare vel terra produ-
 cit, in tuum vsum producit. Ipsos angelos,
 tam excellentes creaturas custodes tibi ad-
 iunxi. Nec alia cogitatio me premere am-
 plius videtur, quam tibi in omnibus bene-
 faciendi, sic prorsus, vt verè dici queat, te
 esse huius Vniuersi finem & scopũ, quando-
 quidem omnia condita sunt propter te, at-
 que vt in tuum vsum & seruitium sint pa-
 rata. Si me nunc percuncteris, qua de causa
 in hoc vsque tempus vitam tibi prolonga-
 rim, cum multis te iunioribus, & valentio-
 ribus secus factum sit? Certum est, me eam
 non prorogasse, vt me pergeres offendere
 persistendo in pristina ingratitude, sed
 potiùs vt mores corrigeres, & re ipsa te mihi
 benefactori tuo gratum demonstrares.

AT QVÆ hæc omnia præstiti citra vllum
 meum laborem, aut dolorem. Verùm ad re-
 dimendum te, & à dura peccati seruitute li-
 berandum, quid non sum molitus? Filius
 Dei

Dei cum essem, & in summa vniuersæ aulæ
 cælestis veneratione, pro salute tua descen-
 di de cælo in terram, & homo factus infir-
 mitatibus humanis subiectus cæpi causa
 tua ingentes sustinere labores. Quot erum-
 nas perpeffus sum, quot toleraui calumni-
 as, quantum lacrymarum; imò sanguinis
 pro te profudi? Certè vt liberarem te à mor-
 te æterna, & ex immani dæmonis tyranni-
 de te vindicarem mortem opperij. Vide fili,
 quàm carè mihi constiteris. Vide, quod o-
 mni iure non sis tuus, sed meus. Et scias,
 redemptionis beneficium, licet commune
 sit omnium hominum, non tamen eius fru-
 ctu omnes frui; quia non omnibus obtigit
 fidei lumen cuius ope viam agnoscant, qua
 ad me perueniatur. Quoniam verò tu vnus
 ex illis es, qui summis à me beneficiis sunt
 affecti, siquidem in sanctæ Ecclesiæ gremio
 natus es, & splendore cælesti illustratus, fac
 ne sis ingratus, sed donis acceptis vtaris, ne
 de felicitate tua corruas. Qui laqueos cer-
 nit, & cum possit euadere, se in illos temerè
 induit, meretur pœnam. sicut qui non videt
 laqueum, commiseratione dignus est, si im-
 prouiso illo irretiatur.

CUM nonnullis deindè in beneficiorum
 collocatiõne longiùs sum progressus, vt
 sunt,

sunt, quos vocavi ad statum sublimiorem, & perfectiorem, & in numerum carissimorum amicorum adsciui, quibuscum longè familiariùs, quàm cum aliis, conuersor. Atque hi sunt religiosi, quorum obligatio opinione tua maior est: nullum enim temporis momentum in eorù vita à noui accessione beneficij vacat. Imò si benè perpendas, beneficio potiri capere antequam in lucè editi sunt. An tibi beneficiù non videtur, quod ego ab æterno, citra vllum ipforum meritù, in eos amore paterno oculos meos conuertiti, vt donis cælestibus locupletarem? Deinde nonnè de iis iam natis peculiarem curâ gessi & sollicitudinem? Quanta patientia toleraui eorum imperfectiones? Quot medijs vsus sum, vt eos è fallaci hoc mundo extraherem, & in optimam viam traducerem? A quot delicijs eos præseruaui, nunc tollendo occasiones delinquendi, nunc vires subministrando ad excutiendas tentationes, nunc à noxijs rebus eorum desideria auertendo?

IAM verò, quæ lex mandat vel permittit, vt malum pro bono reddatur? Quæ fera tam immanis est, quæ lædere tentet suum benefactorem? Si sola ingratitude deterior fera est, quia mala rependit beneficientibus. Si sola beneficiorum obliuio res infamis

mis

mis est, & reprehensione digna, quid erit of-
 fendere benefactorē? Multi conspecti sunt
 religiosi, qui morte impendente vehemen-
 ter doluerūt de ingrati animi vitio, firmūq;
 propositum fecerunt, se, si reualefcant fore
 gratissimos, omneq; studium in pietate co-
 lenda posituros. Verū æquo tardiū sapu-
 erunt. Fili, optas abominabile ingritudi-
 nis crimen fugere, ne differas propositum;
 sed iam iā initium fac beneficiis acceptis re-
 spondendi. hoc enim est esse gratum. Gra-
 tus est, qui haud secus ac mortem metuit
 vel in minima re suum benefactorē offen-
 dere. Gratus est, qui vitam, sanitatem, vires,
 & quicquid habet impendit ad honorem
 & gloriam benefactoris. Gratus est, qui in
 pietate colenda est diligens, & in omnibus
 actionibus suis conatur se diuinæ volunta-
 ti conformare. Contra, ille religiosus in-
 gratus est, qui religionem suam non tractat
 velut matrem & dominam. Religiosus, qui
 in precio non habet suos Superiores, nec
 eis honorem reuerentiamque congruen-
 tem defert, tanquam meis Vicariis, est in-
 gratus. Ille quoque ingratus est, qui non o-
 rat deuotē pro suis benefactoribus, quo-
 rum opera & industria necessaria ad susten-
 tādōs religiosos procuro. Deniq; gratus est,
 qui

qui omnibus in rebus optat gratum se ostendere,

De Patientia religioso necessaria.

CAPVT V.

FILI, cum hæc vita sit infelix filiorum Adami exilium, non potest homo eam sine molestia, multisque afflictionibus transmittere. Et idcirco Ecclesia mea eam appellat vallem lachrymarum, quia nullus in ea status est, neque locus, in quo non superpetat plangendi occasio. Eligat quispiam statum qualemcunque libuerit, & omnibus bonis temporalibus circumfluat, tamen non decerunt ærumnæ & fastidia, atque unde minus expectabit, indè se ingerent afflictiones & molestiæ. Nam insigni eruditione pollere, abundare opibus, frui favore omnium, imperare aliis non eximunt hominem ab hoc exilio & lachrymarum valle. Atque idèò quamdiu homo spiritum in hoc corpore trahit, non deest lugendi materia.

OMNES optant crucem defugere, sed illa occultat se nemini. Non est vna tantum in hac vita crux, sed innumera. Nullus locus, nullum tempus, nullus status aduersitatum expers est, & idcirco melius est earum
 quas.

quærere remedium, quàm fugere. Nonnulli dum vnâ auertunt crucem, incidunt in aliam maiorem, & vbi credebant se offensus animi tranquillitatem, inueniunt & animi & corporis perturbationes. Vnicum & præsens omnium huius vitæ calamitatû antidotum est Patientia, quæ non fugiendo, sed resistendo victoriam obtinet.

AD intelligendum Patientiæ officium, scire opus est, ex aduersis casibus qui in huius vitæ exilio accidunt, in corde hominis tantum nasci tædium & mœrorem, vt obscuret rationem, & animam perturbet, ac sicut febris in egro, corporis actiones impedit & retardat, ita impediat non modo salutares mentis actiones, sed etiam ianuam patefaciat multis inordinatis cupiditatibus & peccatis. Quæ de causa scriptum est, à Sapiente, tristitia multos occidit, nõ corporali tantum morte, sed etiam spirituali. *Eccl. 30.* Patientia autem est virtus, quæ temperans dolorem & mœrorem ex tribulationibus ortum, rationem seruat & munit, ne ab animi cupiditatibus de statu suo deiiciatur. Quod non est aliud, quàm aditum præcludere multis erroribus & lapsibus, qui contingunt, dum animus est inquietus, & ratio turbata. Atque idè in mea Scriptura dicitur. *1. Cor. 13.*

tur, patientiam opus perfectum habere, nempè, quia moderato semel dolore angoreque animi, omnia odia, indignationes, vindictæ, cæteraque mala, a perturbationibus illis oriri solita, faciliè euanescent. Vbi autem ratio omni perturbatione soluta fuerit, fit vt homo integrè & perfectè opera virtutum exequatur. vndè quidam Patientiam appellant virtutum custodem, nec iniuria. Nam virtutes non possunt vim suam exercere, quando ratio est turbata, & mens inquieta. Et idcirco præsidio patientiæ indigent, quæ rationem à turbatione, & mentem ab inquietudine liberam conseruet, ac consequenter seruentur & virtutes. Domus custode destituta faciliè spoliatur.

Ad curandos præsentis vitæ morbos tria genera antidotorum vsurpantur. Primum est, quod præscribunt medici, & hoc non semper sanat, vel iuuat, imò crebro noxium est. Medici enim causam morbi frequenter non assequuntur, quare nec rectè illi mederi queunt. Alterum est Oratio, qua recurritur ad medicum cælestem: qui, vti sapientissimus exploratos habet omnes morbos, ac vt omnipotens vno momento potest depellere. Verùm hæc medicina, quam.

quamuis semper proſit, non tamen ſemper incolumitatem reſtituit. Medicus ſiquidem celeſtis ſemper præſcribit antidotum, quod ægro expediat, non autem ſemper expedit ægro ſanitas corporalis, & ideò non ſemper à Deo datur. Tertium antidotum eſt Patientia, quæ ſemper prodeſt, & ſemper ſanat, ſalutaris eſt animæ & corpori, & iuuat non ægrum tantum, ſed etiam circumſtantes ob bonum exemplum, quod illis præbetur. Hoc tertium antidotum tam proprium eſt religionis, vt religioſi, qui illud vilipendunt, vel non uſurpant, ſemper grauiter ægrotent. Satis magna ægritudo & infirmitas eſt, quando anima per impatientiam eſt inquietata.

FILI, quare, dum in religione aliquid tibi contingit permoleſtum, dum ingens labor ſubeundus, aut aduerſa toleranda ſunt, non vteris patientia, ſed turbaris, obmur-
muras, affligeris? Nonne renunciaſti ſeculo, ad perferenda amore mei aduerſa? nonne apud animum tuum propoſuiſti, te pro animæ tuæ ſalute omnia, licet grauia toleraturum? Cur ergò, cum occaſio ſe offert re ipſa tam pia vota explendi, reſiſtis, & turbaris? Reſpice parumper in me,

& dic mihi, quod peccatum ego in mundo commiserim? quem in tota vita mea offenderim? & tamen à tempore, quo in hanc lucem prodij, aliquid sum perpeffus, tuaque causa multos amaros bolos deglutiui. Quot contumeliis sum appetitus, quot laeffitus iniuriis, quas tamen patienter fuffinui, vt tibi exemplum darem conuenienter tuæ vocationi viuendi. Quod autem tu nunc nolis patientiam in perferendis æquo animo opprobriis; amplecti, res eft, quæ dedecet hominem feulare, ne dicam religiofum, qui profefionem virtutis, meique imitandi, qui tanto affectu femper sum complexus patientiam, fecit.

D O M I N E, libenter omnia amore tui tolerarem, fed cum video quofdam iniuffè me persequi, ferre nequeo, & idcirco turbor & lamento. Falleris fili, fi arbitraris iuffam tibi causam turbationis fuppeterere. Age dic mihi, non ego iniuffè paffus sum perfecutiones? nonnè toleraui falſas accuſationes, & falſa teſtimonia? nunquid idcirco turbatus sum, vel conqueſtus? Et verò, quot religioſi in cælo haftenùs ſunt coronati, qui graues perfecutiones paſſi ſunt in terra? ſi improbi & flagitioſi homines iniuria neminem afficerent, non eſſet tam ingens bonorum

rum

rum meritum. Iniuste pati, est patientiæ corona. Si autem iuste patiaris, hoc est, propter tua delicta; potius iusta est punitio, quàm patientiæ virtus: patientia siquidem iniurias perfert amore mei & virtutum. Unde Scriptura mea pronunciat beatos, qui *Math. 5.* persecutiones patiuntur, sed propter iustitiam. Iniuria patienter eam toleranti est lucrum; inferenti autem est crimen & dispendium.

SUNT aliqui religiosi, qui variis pœnitentiis sese affligunt, hi ieiuniis, illi ciliciis, veberibus alij, quæ perferunt libenter & patienter. Sed, quando eadem pœnæ illis imperantur à Superioribus, obmurmurant, & turbantur; ac si expleant, explent inuiti, repugnante voluntate, & impatienter, atq; ita meriti iacturam faciunt. Qua in re nonne manifestè hallucinantur, & delinquant? Dic mihi, rogo, quo fine tam acriter & patienter in corpus tuum desævias? nunquid ut mihi placeas? Si sic est, multo promptius & patientius deberes tolerare pœnas à Superiore iniunctas: tunc enim rem mihi longè gratiorem præstares: exerceres siquidem tres virtutes mihi gratissimas, patientiam, humilitatem, & obedientiam. Qui propria tantū voluntate se affligit, rarò evadit perfectus.

V 3

O quan-

O quantum ruborē filij huius seculi iniiciunt religiosis, filiis scilicet lucis? Illorum enim pleriq; vel ab ambitione, vel auaritia, aliaue praua cupiditate incensi, nullis parcunt laboribus, graues molestias deuorant, & in quæuis discrimina se coniiciunt, quo vanis suis conatibus faciant satis. Et religiosus non patienter feret aliquam tribulationē amore mei, & pro gloria animæ suæ? Qui nō amat, pati quoq; reformidat. Adhęc ambitiosi & auari, si quando aliquid incomodi patiantur, sedulo cauent ne animus microre obruatur, atq; ita à prosequendis captis semel negotiationibus retardentur, sed mēse erecta, alia atque alia media excogitant, vt iacturam resarciant. At nonnulli religiosi minima aliqua calamitate vel molestia sinunt se de statu mentis deiici, minimoque verbulo sic exacerbantur, ira q; inflamman-
 tur, vt omnis deinceps reliquorum operum fructus illis pereat. Non sic egēre mei Apostoli, qui ibant gaudentes, quod digni habitii essent contumeliam pro nominis mei gloria pati. Et martyres tam hilari animo acerbissima quæque perferebant supplicia, vt nonnulli, qui à tyrannis iussi erant nudis pedibus ignitos calcare carbones, existimarent se ambulare in rosis.

Quod

Att. 5.

Quod homo secularis impatienter ferat iniurias & res aduersas mirum non est: ille enim putat se esse sui honoris, & estimationis dominum, quandoquidem nunquam illis, uti faciunt religiosi, renunciauit. vnde mirandum non est, si laesus commoueat. Deinde secularis, quia nulli vnquam se subdidit tanquam seruus, putat se totum esse suum, & seipso niti: quare nec potest magno aliis esse offendiculo, si grauiter illatam ferat contumeliam. At quod religiosus, qui publicè se omni honore & estimatione propria abdicauit, impatienter interrogatam toleret iniuriam, id eius statu prorsus indignum est. Deindè religiosus, cum mihi sit traditus, non est amplius sui iuris, sed mei, & totus à me dependet. Quocirca nemini durum videri debet, si ille contumelia aliqua afficiatur, si morbo, si aliqua uis calamitate probetur. Seruo meo id tantum incumbit curandum, ut mihi seruiat. Quo modo autem seruire debeat, hoc nè an illo, id mihi curandum relinquat. Ego opera eius uti possum, etiam cum lecto est affixus, & persecutione aliqua exagitur. Certè perfectiùs nonnulli mihi inseruiunt dum ægri sunt, vel afflicti, quam dum sunt valetudine in-

tegra, & ab omni aduersitate liberi. Nunquam apud me malo loco est religiosus ob vitia corporis, sed ob impatientiam, aliaq; vitia animi.

MULTI religiosi sunt, qui dum orationi vacant, existimant se patienter constanterque posse amore mei sustinere omnia tormentorum genera, atque etiam profundere vitam propter me, & esse martyres: sed postea re ipsa, si verbo aliquo acriori pungantur, aut si aliquid imperetur, quod cum molestia sit coniunctum, frontem contrahunt, & tantum non, quod deterius est, in impatientia verba & gestus palam erumpunt. Qui non assuefacit se ad toleranda parua, nunquam æquo animo tolerabit magna & ardua. Fili, vis esse martyr, sine gladio & sanguine? custodi in animo patientiam.

De mansuetudine à religioso colenda.

CAPVT VI.

Mat. II. **F**ILI, disce à me, quia mitis sum & humilis corde. Mansuetudo fuit prima virtus, quam ego in schola mea docui, & ad eam discipulos meos sum cohortatus. est siquidem illa ad cæteras virtutes comparandas medium facile & salutare. Mansuetudinis enim muneri cum incumbat tueri animæ.

pacem

pacem contra impetum iræ, facit vt mens nulla difficultate virtutes apprehendat. Dū autem & corpori patrocinator contra immoderatas passiones, efficit, vt corpus idoneum instrumentum ad obsequendum animæ fiat in virtutum acquisitione. Quocirca religiosus, qui nullum singulare studium impendit in consequenda mansuetudine, è schola mea quodammodo non est, & aditū virtutibus, perfectionique religiosæ præcludit.

N VLLVS homo in mundo tam ferox est & barbarus, qui si perpendat pulcritudinem, excellentiam, & proprietates virtutis mansuetudinis, non eam collaudet, & eius amore accendatur. Fili, aues intelligere, quàm nobilis sit mansuetudo? confer eam cum contrario vitio, nempe iræ intemperantia. Hæc ira rationi humanæ, tanquam dominæ suæ, cuius ancilla est, tenetur obsequi: at si non obsequatur, sed rationem præcurrat (vt ordinariè contingit) tanto perè animi facultates inter se diuellit, & iracundum hominem perturbat, vt nihil distare videatur à stulto, furioso, & bestia à dæmone obsessa. Ira, quando in animo dominatur, primum facit, vt iracundus nec Dei, nec conscientie suæ meminerit. Ani-

mo eripit omne iudicium, hoc est mentis
oculum, vnde facta cæca in varios impelli-
tur errores & lapsus. In corpore humorum
tollit contemperationem & symmetriam,
& variis morbis causam præbet. Proximis
quoq; nocet ob prauū exemplum. Summa,
vita iracundi est infelicissima, non solum,
quia nullus libenter agit cum illo, sed etiã
quia omnia vult suo modo fieri, quod tole-
rari non potest. Vndè, quando pro arbitra-
tu illius quædam non fiunt, aut rei alicuius
damnum fecit, vel iniuria aliqua lacessi-
tus est, ilicò in clamores erumpit, contu-
melius alios proscindit, vindictam commi-
natur, & nonnunquam per animi impo-
tentiam in seipsum furit. His omnibus ma-
lis medetur mansuetudo, cuius natura,
primariumque officium est, iræ intempe-
rantiam compescere, aliasque perturbatio-
nes ex ea ortas cohibere. Principio ergò co-
ercet & mitigat impetum, furoremque ira-
cundiæ, deindè vindictæ appetitum ad re-
ctæ rationis normam attemperat; solet e-
nim in iratis limites excedere. Facultates a-
nimi suo quasque ordine conseruat, & vt
suo munere fungantur, procurat. Denique
hominem totum sedatum reddit, & idone-
um, non tantum ad agnoscendum suum
creato-

creatorem, sed etiam ad familiariter cum eo conuersandum, quod donum Moyfi ob suam mansuetudinem contigit.

NEQVE hic subsistit mansuetudinis vis & efficacia, sed etiam porrigit se ad coercendas iras proximorum; quia vnum responsum molle & benignum, vna mansucta actio sufficit ad quoduis animal ferox mitigandum, ne dicam hominem ira inflammatum. Verum, quod pluris faciendum, mansuetudo tantæ præstantiæ est & autoritatis, vt in cælum ascendat, & iram iusti Dei auertat, grauissimosque lapsus condonari impetret. Væ, qui resistit irato, se potentiori.

VITA deindè mansueti felicissima est, quia non solum mihi, Domino suo, sed etiã omnibus proximis gratissima est. Vndè quilibet libenter vitur consuetudine hominis mansueti, omnes optant ei gratificari. Vide ergò fili, quàm fructuosa & venusta sit virtus mansuetudinis. Expende tu, an non conueniat, vt summo amore eam prosequare, & omni studio contendas eam obtinere? Neq; tibi arduum videatur repugnare inclinationi naturæ in cholera admodum procliu: nã propriū est hominis religiosi, coercere passiones, refrenare sesus, & internam animi pacem fouere. Caterū, esto, mansuetudo

tudo nihil dictorum habeat; hoc tamen-
 num te impellere deberet ad comparandā
 omni industria mansuetudinem, quod reli-
 giosum similem reddat mihi, Domino tuo
 & magistro. Deinde nonnè labor omnis
 optimè consumitur in ea virtute paranda,
 quæ non minus mihi grata sit, quàm reli-
 gioso salutaris? Non ipsum esse religiosum,
 sed esse virtute præditum. reddit hominem
 similem suo Domino & magistro: atque ad
 agenda vitam tranquillam & pacificam
 non satis est reliquisse mundum, sed opus
 est etiam coërcere iracundiam.

FILII, ne cogita, te, quoniam religiosus
 es, immunem esse ab hostium tuorum telis,
 quia dæmon plus studij ponit in seruo meo
 unico, quàm in multis secularibus de gradu
 virtutis deiiciendis. Inimici quoque dome-
 stici, hoc est passiones vel perturbationes a-
 nimi, quando mortificatæ non sunt, graui-
 ter vulnerant religiosos. Quare opus habes
 scuto solido, quo tot aduersariorum ictus
 retundas. Hoc scutum erit mansuetudo,
 quæ hostili impetu nè quaquam frangitur,
 sed excipiendo illorum ictus victoriam re-
 fert. Efficat quoque, vt mansuetus in ærum-
 nis suis magnam in me fiduciam collocet:
 & ideo animum retinens erectum, non fa-
 cile

cilè labitur, nec rebus prosperè fluentibus plus æquo se extollit, atque hoc est, vicem scuti tenere, non belli solùm, sed etiam pacis tempore. Scutum ei prodest, qui firmiter illud retinet, sed qui facilè finit è manibus excuti, continuò vulneratur: sic mansuetudo tuetur eum à quo tenaciter conseruatur.

FILII, recordare te mundo valedixisse, vt expedires te ab eius laqueis, & totum te vitæ spirituali, meoque cultui dederes: sed si mansuetus nõ sis, neutrum obtinebis. Nam si in religione fueris subiectus iræ, in religione quoque facilè cum aliis contendes, & sic eris inquietus & perturbatus. At si fueris mansuetus; non altercaberis cum quouam, & mansuetis responsis altercari volentes sedabis. Iuuat præterea mansuetudo, vt afficiaris ad res spirituales & cælestes, quæ tunc desiderio sui hominem accendunt, cū benè perspectæ sunt & exploratæ. at ira cū animam obturber viam intelligentiæ occludit, mansuetudo verò cum reddat tranquillam tenebras excludit, & lucem ad cognoscendas res cælestes infert; qua illata intellectus voluntati, quod cognouit, complectendum offert.

INTER beatitudines Euangelicas mansuetudo

suetudini secundum locum post paupertatē spiritus adsignavi, præmiumq; apposui terram viuentium, quæ est cælestis patria, in qua mansueti per omnem eternitatem mea præsentia perfruentur: qui sicut in hac vita eorum fui magister & exemplū mansuetudinis, sic in cælo eorundē ero merces. Agnū mansuetū me ostendi amore hominum, & insigne meum est agnus. Conuenit ergò, vt omnes qui sub signo vel vexillo hoc, nempe mansuetudinis militarunt, & propter me agni facti sunt, mecum gaudeant in cælo.

QVAM deceat religiosum esse mitem & mansuetum, quamq; dedecet, esse iracundum, non est difficile intellectu. Status religiosus pacificus est & quietus prorsus ab indignationis contentionumq; spiritu alienus. In omnibus se volūtati diuinæ conformat, non queritur, nec obmurmurat de vlla re vnquam, rebus suis cōtētus viuit, & omnia quæ accidunt in bonam partem interpretatur. Hæ, aliæq; conditiones, cum sint mansuetudinis fructus sine illa consistere nequeunt. Contra, vbi iræ immoderatio regnat, non audiuntur nisi minæ, iniuriæ, clamores, vindictæ, blasphemix in Deum, cæcitates, omnesque creaturas, quæ iracundi libidini non parent. cuius actiones cum non
à ratio-

à ratione, sed à furore proficiscantur, nec bonæ sunt, nec bonum exitum habere queunt. Qua ratione ergò ira societatem inire potest cum religione, quæ est quædam tranquilla perfectionis schola à mansuetudinis spiritu administrata? Quomodo religiosus vacare precibus potest, passione iræ conturbatus? Quomodo auxilio & exemplo potest esse proximo, qui ob iræ vehementiam vix est composui? Fili, natura tua non est serpentina, sed humana: si autem se iræ assuefaciat, sic efferata reddetur, ut virulenti serpentis instar morfu animam conuulneret.

De mortificatione religioso necessaria.

CAPVT VII.

FILI, regnum cælorum vim patitur, & tantum violenti rapiunt illud. *Mat. 18.* Si existimas expugnari cælum, vacando ocio, corpus lautè curando, sensibusq; qualescunq; illecebras indulgendo, vehemèter falleris: neq; enim hæc scala est, qua in cælum cõscenditur, nõ hæc arma sunt, quibus dimicatur & vincitur: sed opus est sibi ipsi vim inferre, mortificando sensum cupiditates, carni repugnando, quoties ad ea anhelat, quæ cum institutis religiosi cõstitutionibus nõ congruunt, Hæc
via

via est, qua in cælum tenditur. Et quamuis tu ad cælum peruenire posses, nulla antegressa cum carne tua pugna, nullisque perpeffis tribulationibus, non tamen hoc optare deberes. ego enim filius Dei cælum non ante ascendi, quam multa essem passus, nec nisi per tribulationis viam eò contendere volui.

RELIGIOSVS ergò, si expugnandum regnum cælorum proponat, necesse est tantam vim vsurpet, vt pugnare videatur pro tribus: nam qui pro tribus non pugnat, non potietur victoria. Primo autem pugnare debet, vt homo, cum enim vitam ducere debeat naturæ suæ, quæ rationis particeps est, congruentem, viuere etiam tenetur secundùm rationem: quod facere non poterit, nisi certamen suscipiat contra sensus, qui crebrò obluçantur Dominæ suæ rationi, eiusque imperium excutere conantur. Mortificatio autem est, quæ sensus rationi subiiciens, efficit vt religiosus viuat iuxta rectæ rationis normam. Secundo pugnare debet, vt Christianus, mortificationis gladio amputando omnia Christiana lege vetita itaque non solùm illi abstinendum est à rapina, hominum cæde, fornicatione, & similibus, sed etiam voluntate hæc patrandi, eò

di, eò quod vtrunque mea lege prohibea-
 tur. Et in hoc necesse est quoque vſurpare
 vim quandam & mortificationem. Et enim,
 cum homo ob fomitem, & naturam depra-
 uatam procliuſ ſit ad malum à me veritū,
 ſi non apprehendat gladium meæ legis, &
 non abſcindat, vel repellat in fugam, quic-
 quid legi aduerſatur, nec poterit aliquando
 triumphum agere in cælo, nec in terra veri
 Chriſtiani nomen tueri. Tertio & poſtre-
 mō pugnare debet, vt religioſus. Religio-
 ſus, quemadmodum obſtrictus eſt ad mul-
 tō plura, quàm Chriſtianus ſecularis, ſic
 maiores & plures habet difficultates, atque
 ideò plus communire debet ſe mortifica-
 tionis armis, & fortiùs cum hoſte manum
 conferere. Vt religioſus mortificet ſenſus
 ad viuendum congruenter rationi bonum
 eſt. at vt fugiat lapſum in peccatum, ad præ-
 ſtanda meæ legis mandata, melius eſt. Ve-
 rùm ſi præterea obſtringat ſe ad ſectandam
 perfectionem cum obſervatione conſilio-
 rum paupertatis, caſtitalis, & obedientiæ,
 optimum eſt: quia ſic non modo abſtinet
 ſe ab omnibus rebus illicitis, ſed amore
 meiſe etiam expoliat multis licitis & bo-
 nis, vt rerum temporalium dominio, vt ma-
 trimonio, vt gubernatione ſui, ſuarumque

X

rerum,

rerum, & id genus aliis. Hinc sequitur, religiosum sic debere esse mortificatum, ut ab omnibus creaturis, atque etiam à se ipso sit diuulsus, & à me solo dependeat. Atque hoc est per vim rapere regnum cælorum. Fili, qui oculos corporis cōuertit in labores, qui huic certamini insunt, iudicabit esse multos & magnos, sed qui mentis oculos conicit in cælum, facilè animaduertet non esse condignos ad futuram gloriam ibi vobis præparatam.

MORTIFICATIO aliud non est, quam mors spiritualis, quæ religioso adimit totã vitam sensuum & cupiditatum effrenatarũ, simulque resecat actus prauos ex vita sensuali ortos: quemadmodum mors corporalis homini adimit omnes vires vitæ naturalis, eiusq; actiones. Quocirca is religiosus verè est mortificatus, qui amori proprio mortuus est, qui mortuus est sibi ipsi, mortuus cupiditatibus sensuum, & vitam agit statui religionis suæ consentaneam, quod facit religiosum & spirituale. Spiritus viuere nequit, nisi extincta prius sensualitate.

SYNT nonnulli religiosi, qui se mortificant in vna quapiam re, sed non in altera. Mortificatio, si integra non sit, & vniuersalis in omnibus, non mihi arridet, quia non
patet

pater aditus spiritui, vbi tota sensualitas non est sublata. Auicula pluribus astricta vinculis, libera non est, nec ambulare potest, si vel vno tantum vinculo ligata maneat. Vnus defectus impedire potest religiosum, quò minus ad perfectionis culmè perueniat. Nec minus mihi displicent illi religiosi, qui initium quidem mortificandi sui faciunt, sed minima sensuum illecebra, vel socordia deterriti cursum non persequuntur. Mortificatio, quæ non durat vsque ad finem vitæ, iacturam præmij facit. Victoria non initio, sed in fine pugnae obtinetur.

ALII sunt, qui existimant se suo officio facere satis quando eò vsque passiones prauasque inclinationes comprimunt, vt publice, vel in conspectu aliorum nihil faciãt, quod dedecet. Verùm hæc non est mortificatio religiosa, eò quod eiusmodi perturbationes & motus animi non verè mortificentur, sed operiantur, ne eorum germina prodeant foras. Qui radicem imperfectio- num non extrahit funditus, si non germinet hodiè, germinabit cras, ac religiosus prius cessabit in rescindendo peruerso germine, quàm radix in germinando. Mihi pergrati sunt ij religiosi, qui non solum omnia opera praua externa impediunt, verùm etiam

nituntur contrariis actibus extirpare habitus prauos, eorumq; affectus inordinatos qui sunt imperfectionum radices & fontes. Atque hæc est vera & germana mortificatio, quæ nimirum actiones prauas cum suis principiis è medio tollit. Vis riuis adimere omnem aquam, obstrue eorum fontem.

FILII, non ignoro, tibi molestum esse & graue internum & continuum hoc bellum intra carnem & spiritum, sensum & rationem. Sed scire debes hominem non esse conditum cum hac discordia. Nec in paradiso terrestri hic fuit hominis status, vbi cū sensus obsecutus sit rationi, & homo suo creatori, summa pax fuit, & concordia. Peccatum verò postquam inferiorem partem contra superiorem concitasset, hanc pacem rupit. Quod si ad hunc primum statum pacificum reuocari vis, necessaria tibi est mortificatio, cuius munus est, corpus iterum seruituti spiritus legitimi Domini sui subicere, & sensus imperio rationis. hæc enim est via redintegrandæ amissæ pacis. Nam ad duos milites hostili odio disiunctos in concordiam reuocandos necesse est, vt vnus alteri cedat, inferior superiori. ac proinde conuenit vt corpus cedat spiritui, cum sit seruus spiritus. O quam malè intelligit rationem

tionem

tionem vocationis suæ religiosus, qui veram mortificationem non colit, cum experientia clarè demonstrat, vbi mortificatio non est, ibi regnare sensualitatem. Quid autem vtilium fructuum oriri potest ex tali radice? Quid boni facere potest religiosus abiectus ad sensuum cupiditates? Ex malis, quæ sensualitas parit, hoc vnum est, quod nunquam acquiescat, donec religiosum in extremam animæ & corporis miseriam pertraxerit. Contra, mortificatio cohibens passionem intra suos terminos plurimum conducit religioso ad perfectionem virtutum consequendam. Sicut enim impossibile est peruenire ad perfectionem sine virtutibus, sic impossibile est, veras virtutes consequi sine mortificatione.

DOMINE, quicquid hætenus dixisti verissimum est, verum cum homini tanta infirmitas & varietas cupiditatum inordinatarum, tot effrenatæ passionem, tot prauæ inclinationem, quomodo poterit miser religiosus tot resistere contrariis? quando vquam edomare poterit tot idomitas belluas? Opus esset noctu diuq; ancipiti mucrone esse armatum. Qua de causa neque mirum est, quosdam religiosos non se mortificare in omnibus, alios verò non perseuera-

re in mortificandi studio. FILII, arbitraris fortassè te primum esse eorum qui se dedere exercitio mortificationis? Multi certè te antecesserunt, qui se mortificando in hac vita fortiter & gloriosè decertarunt, & nūc in cælo mortificationis fructu perfruuntur. Num item plurimi in religione viuunt mortificationi dediti, nec sine merito suo, meoque gaudio in ea persistunt. Neque tibi in auditum, aut durum videatur continenter esse armatum. Si enim hæc vita, vt benè dixit meus seruus Iob, est perpetua quædam militia super terram, quid aliud est viuere, quam assiduè belligerare? Quando ciuitas aliqua est obsessa, si hostis noctu diuque insultum in eam faciat, necesse est obsessos quoque noctu diuque cum illo configere. Tu ergò si vis tueri ciuitatem animæ tuæ, quæ diu noctuque infestatur à passionibus hostibus suis, operæ præcium est vt tu etiam nocte dieque cum eis manus conseras. Et si ad inuadendum propugnaculum aliquod in terra cum vite etiam discrimine laboratur, cur ad inuadendam arcem cæli in qua in æternum triumphabis durus tibi labor erit mortificationis? Nimis delicatum te demonstras Miles, qui pertimescit labores, citò deficit. Nec debes terreri passio-

num

Iob 7.

num hostilium multitudine & varietate: et si enim tibi vires sufficientes non sint ad sustinendum earum impetum, tamen diuinæ gratiæ præsidio fultus, non poteris solum te ab earum incurso incolumem tueri, sed etiam in fugam conicere, & penitus extirpare. Omnes religiosi optant in hora mortis inueniri mortificati, sed paucis libet se mortificare. Si refugis mortificationem in vita, quomodo eris mortificatus in exitu vitæ? Denique præmium mortificationis est tam eximium, vt merito pro eo consequendo nulli labori quantumuis magno parci debeat. Bonus miles vt se animet ad sustinendos certaminis labores, & ad victoriam, crebrò cogitat de præmio.

De discretione, quæ religioso conueniat.

CAPVT VIII.

FILI, qui non vititur bilance iusta facile in ponderando errat. Sic qui in actionibus suis nõ vititur prudentia vel discretione crebro tantos errores committit, vt nullum remedium iis sanandis vel tollendis suppetet. Si nimium sis in castigando corpore remissus, ilicò rebellabit, & recalcitrabit. Si verò nimis in castigando seuerus, debilita-

X 4

bitur,

bitur, & sarcinam abiiciet, & animæ seruire detrectabit. Idcirco necessaria est discretio, quæ docet, quemadmodum librare bilancem oporteat, vt nec nimis in vnam partem excedat, nec nimis etiam in alteram deprimatur. Atque hic est sal, quo actiones humanæ condiendæ sunt, vt virtutum laudem retineant, mihi que sint gratæ. Sæpius ad metam constitutam citius perueniunt, qui moderatè iter faciunt, quàm qui festinanter progrediuntur. Nam qui immodicè properat, si non labatur, citò fatigatur, atque ita non peruenit, aut ægrè peruenit, quo tēdebat. At qui moderatè incedit, nec facile labitur, nec citò defatigatur.

O quantum damnum maximè in religiosis parit indiscretio, qui in pœnitentiis faciendis, & austeritate vitæ continuanda nullo duce vtuntur nec consultore. Arbitrantur se rem mihi pergratam facere, quādo ieiuniis, disciplinis, ciliciis & vigiliis plus æquo excruciant corpora, sed falluntur, quia bonum quod cum discretione perficitur, virtutis laudem habet, & mihi placet: quod autem sine discretione peragitur, vitium est, & mihi displicet. Hic istorum spiritus nomen feruoris non meretur, sed potius indiscreti furoris, quia breui temporis inter-

uallo

uallo sic debilitantur, vt nec sibi, nec aliis profint. Qui in via nimium vrget equum calcaribus, sistere in ea cogitur, quod iuste permitto in pœnam superbæ indiscretionis. Nam si submitterent se Confessorum vel Superiorum iudicio, quò securiùs in via spiritali procederent, nunquam impingerent in hæc incommoda. Pœnitentia & austeritas eiusmodi esse debet, quæ non naturam, sed vitia naturæ euertat & destruat. O quanto rectiùs facerent, quantoque gratiùs mihi foret, si eorum pœnitentiæ semper essent duarum nobilium virtutum comitatu stipatæ, humilitatis scilicet, qua se Patrum spiritalium iudicio submitterent, & Obedientiæ, qua eorum mandata præstarent. His enim ducibus securiùs in asperam pœnitentiæ viam se darent, & multò plus apud Deum promererentur. Nemo vnquã extitit bonus dux & iudex sui ipsius.

ALIVM errorem committunt illorum multi, qui in via spiritali suo nituntur iudicio, nempè, quod dum modum non tenent in corpore affligendo, ordinariè solliciti non sint de extirpandis vitiis animi. Et si nulla alia re delinquerent, quam quia in via spiritus nolint dirigi ab eis, quibus ego vices gubernandi meas demandavi, nonnè

hic defectus è superbia natus, vitium esset voluntatis periculosissimum? Quid, quæso, prodesse potest religioso cilicio castigare corpus, & in animo fouere propriam voluntatem, & affectus inordinatos? Omitto, tales à vana gloria sæpè impelli ad pœnitentias istas externas, quæ ab aliis videri possint, amplectendas, etiam si moderatæ sint, quàm ad internas, quæ non sunt foris conspicuæ, oculos verò meos non latent, magnique illas æstimo, quia apud me tanti non est vitæ austeritas, quanti vitiorum animæ mortificatio.

DAMNUM quoque, quod indiscreti aliis inferunt, parui momenti non est. Qui enim exemplum eorum imitantur, imitantur quoque indiscretionem, quæ vitiosa est, & multorum malorum causa. Alij animaduersis incommodis, morbisque quos incurrerunt ij, qui nimium addicti fuere pœnitentiis, prorsus à piis illis & sanctis actionibus absterrentur, veriti ne & ipsi sanitatem lædant. Nec omnes diiudicare certò queunt, incommoda illa non secuta esse ex pœnitentiis, sed ex indiscretionem & superbia eorum, qui aliorum consilia respuerunt. Qui non studet auertere malum, quod sibi, & damnum quod facit aliis, luet pœnam pro se & aliis.

Domi-

DOMINE, cum caro vna sit ex tribus capitalibus hostibus nostris, tamque molesta, vt noctu diuq; nobis insidietur, cur eam non vis affligi & macerari? Saepius audiui vulgò dici, indulgentem nimium carni, domi nutrire hostem, eumq; ad bellum sibi inferendum stimulare. Nonne ergò consultius esset primum illi bellum inferre, antequam insurgat in nos? Nec periculum videtur excessus in affligendo, cum sacra Scriptura dicat, *Ephes. 5.* neminem vnquam odisse suam carnem. Filii, Scriptura quoque dicit obsequium mihi *Rom. 12.* praestitum debere esse rationabile & discretum, quod praescriptos terminos non excedat. Volo quidem carnem mortificari & castigari, sed cum moderatione. Et quamuis caro sit tibi inimica, tamen meministi esse quoq; animae instrumentum: quare sic tractari debet, vt in spiritum non insurgat, & tamen in suis actionibus animae inferuiat. At si tu immoderatè eam excrucies, languescet & contabescet, atq; ita non modo non tibi poterit seruire, sed etiam aliorum seruitio indigebit. Ambulanti benè, fugienda sunt extrema.

NONNULLI à dæmone palam tentantur, vt peccata peccatis accumulent, & sunt, in quos plenù sibi vsurpat dominium. Alios

verò

verò, quia nondum se induerunt in eius laqueos, specie boni ad lapsum prouocat, vt cum illis proponit conueniens esse religioso si carnem omninò subigat longis vigiliis, asperis ciliciis, aliisque similibus pœnis, vti fecerunt in eremo sancti Patres, qui nunc cœlestibus exultant gaudiis, & in Ecclesia militanti velut lumina quædam celebrantur. Verùm callidus hostis non proponit, vt illæ actiones sint salutares, & Deo gratæ debere exigi ad libellum discretionis, neque etiam exponit, quando vires hominum non sunt æquales, non conuenire vt omnes eadem seueritate vtantur: quod enim vni est mediocre, alteri est nimium. Sed nec patefacit, opus esse Patrum spiritualium consilio, sine quo nemo viam spiritualem ingreditur securus. Fili, quoniam dæmon te fallit per te, si nolis ab eo in tuis pœnitentiis deuotionibusq; in fraudem iudici non fidas tibi ipsi.

DE MVVM, vt religiosus in omnibus actionibus suis sit discretus, idè etiam congruit, quia cum sit regularis, ratio postulat vt actiones suas ad normam certam & regulam dirigat, quod est, esse discretum. Deinde omnes religiosi actiones institui debent ad gloriam meam, sed quæ gloria mea erit, si sint

si sint vitiosæ & indiscretæ? Quod mihi non placet, non conciliat mihi honorem vel gloriam, Cogita nunc fili, si indiscretio in ieiuniis, disciplinis, aliisque id genus operibus bonis mihi tantoperè displicet: quantum, putas, mihi displicebit, si religiosus indiscretus sit in sumendo cibo potuè, in capièdo somno, similibusq; actionibus quæ ex se non sunt sanctæ, sed adiaphoræ? Quantum displicebit, si in actionibus ex se prauis excedat, & sit indiscretus? Si indiscretio per se mala est, coniuncta rei malæ procul dubio peior erit, & plus mihi displicebit.

DISCRETIO necessaria est, tam Superioribus, qui alios gubernant, quam subditis, qui gubernantur. Illos discretio, quæ filia est beneuolentiæ, docet esse Patres amabiles & benignos, subditis compati, nec grauiora eis onera imponere, quam ferre queant. Hos verò docet reuereri, colere & obsequi Superioribus. O quam mihi displicet videre subditum indiscretum erga Superiorem. Indiscretio, cum sit crudelitatis filia, & duritiæ soror, facit vt subditus affligat Superiorem declarando se difficilem in obedientia, & dissolutum in disciplina. Bene noui, quot suspiria & gemitus miserorum Superiorum ob subditorum duritiam perueni-

ueniant ad cælum. Sed vae illis, qui occasionem præbuerint. Contemptus, qui fit Superioribus, fit mihi, meumque est illum examinare & castigare.

De indifferentia religioso necessaria.

CAPVT IX.

FILI, crebrius audisti religionem esse scholam perfectionis, & ita est. Itaque qui eam ingrediuntur non sunt perfecti, sed desiderant ad disciplinæ religiosæ perfectionem contendere. Scholasticus, qui incipit ludum litterarium, non aliud propositum habet, quam vt latinè loquendi scribendique peritiam assequatur, & deinde ad sublimiores transeat scientias. Quod ad media attinet, quibus ad dictum finem pertingat, non dicit. Menti infigam has regulas, hic liber mihi versandus, talis prælectio audienda sed indifferens est, & iudicio magistri totum se submittit, vt legat vel audiat quicquid visum illi fuerit. Si idem religiosus non faciat in schola religionis, nunquam emendatè scribet vel loquetur, sed multos in disciplina religiosa committet errores. Id modo illi curandum est, vt aspiraret ad perfectionem; circa media verò religionis propria sit indifferens, & iudicio

Superio-

Superioris relinquat, quicquid in hoc genere faciendum est. Ille autem religiosus verè indifferens est, cuius voluntas quasi in balance constituta, non in vnam potiùs quàm in alteram partem vel rem propendet, sed parata est præstare, quod Superior imperarit.

INDIFFERENTIA est resignationis filia, & sine hac illa esse non potest. Quocirca religiosus, qui non est quo ad personam & res suas resignatus ad voluntatem meam & Superiorum, qui vices meas obeunt, non est, nec dici potest indifferens. O quam exigua apud me colligit gratiam religiosus, qui vbi aliquid à Superiore imperatum fuerit, responderet, se promptum quidem ad præstandum, tamen malle se hoc vel illud facere; & si non concedatur conqueritur, vel obmurmurat, & aliquando etiam exequi negligit quod mandatum est. Hæc non est resignatio, nec indifferencia, sed species est contractus. Qui in acceptanda obedientia vsurpat illud, SED, vult opus suum exigua mercede remunerari. Qui ait, faciam, sed volo, vel vellem, demonstrat se nondum mortuū sibi, nec renunciaisse suæ voluntati. In seculo, cum esses tui ipsius Dñs, tractando cū hominib⁹, nonnè dicebas. Volo,

aut vellem? quare vel tu nondum reliquisti seculum, vel seculum non reliquit te. Hoc non est aliud quam pedem duabus imponere stapedis, & velle seruire duobus dominis. Mundus non deserit eos, à quibus prius non deseritur.

DOMINE, si sim indifferens, & promptus ad præstanda omnia quæ mihi fuerint iniuncta, quis mihi probabit id melius conuenire animæ & tranquillitati meæ? Fili, si coneris facere id, quò affectus te inclinat, quis securum re reddet, id magis expedire animæ & quieti tuæ? Bonum animæ à me provenit, idque communico illis qui coniuncti sunt Superiori, quem religioni adsignavi: Ab hoc si tu, quia indifferens non es, te separaueris, spoliabis te omnibus donis & charismatibus, quibus ornare consueui subditos per medios Superiores. Præterea, si tu sis germanus obedientiæ filius, iudicare debes melius esse quicquid Superior tuus, ubi non est peccatum, ordinauerit: & si indifferens sis, teneris promptè exequi: Si enim error aliquis commissus fuerit, is neque tuus erit, neque tibi imputabitur, sed neque meriti tui iactura non facies. Bonus religiosus non discutit sitnè melius vel peius quòd mandatur, sed sufficit ei, si melius videatur Superiori, Sunt

SUNT nonnulli qui ægrè adduci possunt, ut commorentur in eo loco quo obedientia eos destinare vellet, aut munus obeant, quod Superior iudicat esse conuenientiùs ad meam gloriam. Atq; ideò turbantur, nec ullam quietem vel pacem animi sentiunt; suamq; inquietudinem, attribuunt vel loco, in quo degunt, vel sociis quibuscum habitant, vel officio quod obeunt, donec impetrent aliquam in illis mutationem. Sed malum difficulter curatur, cuius causa non intelligitur. Non est hæc medendi ratio idonea; origo mali indaganda, quæ est passio non mortificata ex amore proprio orta. Atque hinc est, quod religiosus non sit indifferens, nec resignatus in omnibus ad voluntatem Superioris. Existimas tu locum effecturum, ut passio inordinata, vel amor proprius tibi eximatur? Lecti mutatio ægro non adimit febrè, sed sæpenumero adauget. Quamuis autem illa mutatio non nihil temperet ardorem, tamen non multò post vehemèntior redit. Haud secus accedit religioso, qui secum causam suæ inquietudinis, nempe passionem inordinatam defert. Nisi ad hanc malam radicem admoueaturs securis mortificationis, quantacunq; mutatio fiat semper efficietur deterior; quo enim malum diu-

rius inhaeret, hoc roboratur magis & minus indifferentem reddit. Cæterum dic mihi, si post locum, officiumque mutatum te æquè, vel amplius deprehendas, vt fieri solet, inquietum, quid ages? Optabisne in alium migrare locum? certè non. quia id esset peregrinari sine baculo cum dispendio tuo, & prauo aliorum exemplo, vel potius decernes ibi te mortificare, & inquietudinis radicem euellere? At hoc æquè fieri poterat in loco, ad quem obedientia te destinabat, & factum fuisset cum ædificatione eorum qui cognouerant te non fuisse quietum, parum mortificatum, & minus indifferentem. Qui spiritum Dei non habet, ne quidem si sedem inter angelos nactus fuerit, desinet esse inquietus.

ALII contra sic affixi sunt vni loco, vt dum intelligunt Superiorè cogitare de mutatione, tententur & perturbentur. Et quod deterius est, cum existiment se cum fructu & cultus diuini incremento in eo degere Superiores censent imprudentes, & zelo destitutos. Vnde fit, vt si contra voluntatem suã alio amendantur, nulli functioni se ritè accommodent, turbent alios, & inquietè viuant. Fierinè potest vt tam parui fiat indifferentia, quæ est religiosi corona? *Quando te*

do te

do te ad religionem vocavi, spondinè, te meo loco collocaturū, vbi tu velles, an vbi vellem ego? Declaras certè, quod in me colendo sensu tuo potiùs quàm meo nitaris. O miseria. Null' certè religiosus est, qui nō iudicet, & confiteatur salutare esse, imò necessarium, vt seruus meus sit indifferens & resignatus: sed dum ad praxin venit, repugnantiam sentit. Quid prodest equi generosum habere equum, si sit intractabilis? quid iuuat famulus, licet excellens, si non finit se regi, nec parere vult meæ voluntati?

Dic mihi fili, nonnè bonum est Christianum in rebus neque imperatis, neque vetitis esse indifferentem, & promptum ad ea præstanda, quæ illi mandauero? vt habere liberos, vel non habere, esse sano corpore vel infirmo? Sic est, cum enim eam lateat, quid conducibilius sit animæ saluti, meritò debet à meo pendere iudicio. Atque hoc est, esse indifferentem. Quod si verum est, vt est verissimum, cur tu religiose eligis pro tuo arbitratu potiùs hoc ministerio fungi quàm illo, in hoc loco commorari potiùs, quàm in alio? Vndè tu scis, hoc vel illud ad salutem, quietem vel perfectionem esse commodius? Qui indifferens non est, gubernationem reddit difficilem & laboriosam.

riofam. Qui non est indifferens, nec acquiescit iudicio Superioris, ordinariè propendet in ministeria, ad quæ exercenda idoneus non est; cum nemo bonus sit iudex in causa propria, propter affectionem inordinatam quæ fallit. Qui indifferens non est, ordinem rectæ gubernationis peruertit, quia dum non se accommodat Superiori, sicut deberet, Superior cogitur se accommodare illi. Qui non est indifferens, nec spiritualis esse potest, nec deuotus. Qui non est indifferens ordinariè est sui capitis.

De modestia religioso necessaria.

CAPVT X.

FILI, modestia religiosa est concio tacita, sed valdè penetrans & efficax, quæ instar sagittæ peracutæ cor humanum peruadit, illudq; sancians miranda efficit, quoq; grauius infligit vulnus hoc vberiore fructum profert, prodestq; non solùm concionis auditoribus, sed etiam ei qui concionem habet. Etenim modestia fouet spiritum religiosi, & sic in animo collectum, sibiq; præsentem reddit, vt facta eius omnia suauissimum deuotionis odorem expirent: tamque eximium Religiosi hominis ornamentum est, vt omnibus, qui eum conspexerint, reddat amabilem

bilem & carissimum. Mihi deinde interior modestia, ex qua nascitur exterior tanto opere placet, ut mihi iucundum sit eius uti consuetudine. Accedit, quod religiosus modestus tanta autoritate sit apud alios, ut nihil sit, quod eis non persuadeat. Quod si tam multa faciunt propter modestiam religiosi, quid me facere conuenit, cuius amore modestiam illam colit? Quid non obtineat ille a me, qui mihi est carissimus & gratissimus?

In aliis quoque admirandos producit effectus. Nullus in mundo tam dissolutus est, & incompotus, qui non conspecto religioso modesto non se colligat, ac etiam ad modestiam externam se componat: existimans se verecundiae leges transgredi si coram religioso modesto non ipse quoque parem demonstret modestiam. Praeterea modestia vulnerat cor alio quodam vulnere magis salutari. Nimirum suauiter trahit alios ad deuotionem, & bonorum morum imitationem. nec ante deserit, quam eos perduxerit ad interioris hominis compositionem, in qua consistit vera animi quies & pax, quod nihil est in hac vita praestantius & optabilius. Modestia siquidem copiosorem fructum affert, & efficacius praedicat, quam lingua. Non est immunis a culpa re-

ligio-

Y 3

ligiosus, qui modestia sua aliis non prædicat.

E contra immodestia religiosi sauciat quoq; corda, sed vulnera eius magno damno afficiunt, tum ipsum cui immodestia inest, tum qui eam animaduertit. Quis unquam religiosum immodestum & vagum vidit esse spiritualem & deuotum? Immodestiam semper comitantur impudentia, insolentia & dissolutio. Quis autem deuotionis spiritus esse potest, vbi inueniuntur vitia deuotioni tam aduersa? Immodestus non solù non vlla valet apud alios auctoritate, sed etiam omnibus est ludibriò, & quod eò plus est, bonam suæ religionis famam & nomen aliorum virtute & modestia partam obscurat, ne dicam perdit. Adhæc immodestus nõ tantum alios offendit, sed etiam ad dissolutionem inuitat, maximè seculares, qui facile credunt sibi licita esse, quæ in religiosis cernunt. Nunc ergò æstima tu, qua pœna dignus sit religiosus, qui cum esset electus, vt esset sal, & lux mundi ad conseruandos suo exemplo seculares, solutis moribus suis illos inflamat ad omnem vitæ petulantiam. Religiosus immodestus displicet omnibus prudentibus, & spiritalibus viris, qui prauo exemplo tam grauitè offenduntur, vt præ
vere-

verecundia rubore suffundantur. Atque hic quomodo mihi potest esse gratus, cum sit seruus meus, & degat in domo mea? Gloria Principis terreni est, si familiam habeat modestam, & omni humanitate excultam: contra verò ignominia, si moribus solutam, & lasciuam. Sic si religiosi, qui de mea familia sunt, fiat modesti, id redundat in meum honorem & gloriam, contra verò in dedecus, si immodesti.

D O M I N E, semper audiui te contentum esse interna hominis virtute, & corde recto. quod si verum est, non potest tibi profus ingratum esse, si religiosus non semper exterius sit in moribus compositus & modestus, modo cor sit integrum & rectum. Fili, si arbitraris me ita delectari bonitate cordis, vt nihili pendam externos mores, falleris; quia vtrumque requiro. Quamuis religiosus, qui recto animo præditus est ordinariè sit in externis moribus quoque compositus, & contra qui recto corde non est, ferè etiam exterius sit dissolutus. Insuper religiosus obligatus est ad ædificandam proximum, si autem tantum corde sit rectus non poterit eum ædificare, cum solus **D E V S** sit inspector cordis, non proximus. necesse est ergò vt externa modestia,

ex qua iudicium summi potest internæ, edificet. Si ergò externi religiosi mores non sint rectè compositi, facilè iudicabit, internum quoque hominem malè compositum, atque ita loco ædificationis referent offensionem & scandalum.

SUNT quidam religiosi, qui externam quidem præferunt modestiam, sed de cupiditatibus animi refrenandis parum sunt solliciti. Non est hæc modestia, quam in religioso requiro. Si enim idcirco humilis & modestus videri optat, ut ab aliis laudetur, pharisaicam vsurpabit modestiam, quæ apud homines bono precio venditur, sed ob precij vilitatem nullam habet remunerationem in cælo. Sin velit videri modestus ut ædificet, vel certè non scandalizet proximum, modestia vitur affectata, & violenta, quæ non diu durat. Modestia mihi grata est externa illa compositio & decencia morum, quæ ab interna compositione nascitur, cuius beneficio omnes animi cupiditates & affectiones sunt rationi subiectæ. Hæc modestia religioso conciliat venerandam quandam venustatem & decus. Hæc conueniens est religioso statui, illumque apud seculares reuerentia dignum reddit. Hæc religiosum comitatur diu noctuque,
sue

siue degat in Ecclesia, siue domi in cubiculo, siue dominat; siue loquatur, siue iter faciat.

FILII, optas facilè, sed efficax medium ad acquirendam modestiam? Conuersare in conspectu meo, hoc est, in omnibus actionibus tuis, siue occultis, siue manifestis, siue noctu, siue interdiu instituuntur, cogita me esse præsentem, omniumque spectatorem, sicut re vera spectro. Nec dubito, quin verecundaberis in meo conspectu vel præsentia quidpiam indecorum, & statu religioso indignum peragere.

De virtute Orationis.

CAPVT XI.

FILII, verissimum est, quod quidam affirmant orationem mihi esse sacrificium, demonibus flagellum, & oranti subsidium. Ac sacrificium quidem, vt in odorem suauitatis offeratur, necesse est vt placeat non tam illi qui offert, quàm cui offertur. Atque ideò, quod te ad orationis studium excitet, debet esse purum desiderium placendi mihi, non autem aliis, vel tibi ipsi. Nec dubium gratissimam mihi fore orationem, si meo palato respondeat, etiamsi tu nullam ex ea caperes consolationem. Sacrificia ve-

tera fiebant, sicut ego in lege constitueram, & qui ea offerebant, à ministris non postulabant aliud, quàm vt eorum sacrificia conuenienter voluntati diuinæ instituerentur. Non sic facit dæmon, sed variis mediis conatur hoc gratum orationis sacrificium impedire. Nunc siquidem exaggerat eius difficultatem, vt eam deserat. nunc prætexit tempus non esse commodum, vt eam differas, nunc fingit noxiam valetudini, vt eam contemnas. Nec mirum, quia, vt dixi, oratio est eius flagellum, & ideò maximè eam reformidat. Verùm quo magis illi exosa est, hoc religioso debet esse carior, cum sit cibus spiritualis, quo anima eius pascitur & roboratur.

ORATIONIS virtus tam grata est meo cælesti Patri, vt de cælo dilapsus mihi commendauit, vt discipulis meis modum orandi traderem, in quo voluit appellari Pater, vt omnes in suis necessitatibus magna fiducia ad eum confugerent, diuinamque bonitatem in hoc sancto orationis exercitio pariter collaudarent, & venerarentur. quod tantoperè illi placet, vt nonnunquam differat gratiam in ea postulatam, vt oratio repetatur. Mihi quoque non minus grata, quàm familiaris fuit oratio, & ideò in Euange-

uange-

uangelio eam laudauī, aliisque commen-
 dauī non tantūm uerbis, sed etiam exemplo
 & factis. Et quando interdū non licuit va-
 care precibus, propter prædicationis, alio-
 rumque operum in salutem proximorum
 factorum laborē, noctem in iis consumpsi.
 O quā grauit̄ delinquit religiosus, quā-
 que strictam redditurus est aliquando Deo
 rationem, qui tempus à religione ad præcā-
 dum destinatum aut non impendit in hoc
 sacro exercitio, aut non impendit, ut debe-
 ret & posset. Iam quantus pudor est, uidere,
 dum signum datur ad alias actiones ad cor-
 pus attinentes promptē & diligenter accur-
 ri, quando uerō datur ad orationem, tardē
 & cunctabundē? Si precum consuetarum
 pensum non absoluas, aut poscitāter absol-
 uas, nonnē animaduertis te id facere cum
 aliarum religionum iactura, quæ tuæ re-
 ligionis sunt participes? Qui religioni si-
 bi non ducit, animam suam fructu ora-
 tionis priuare, minus ducet fraudare ali-
 os. Si famulus non sit affectus ad id,
 quod placet Domino, multō minus Do-
 minus affectus erit ad id, quod placet
 seruo.

ORATIO non est aliud, quam colloqui-
 um uel cōmercium creaturæ rationalis cū
 suo

suo creatore, cui cum suas, tum alienas necessitates confidenter proponit, vt tanquam Pater misericordiarum opem ferat suis filiis. Multum verò mihi placent illi, qui in oratione tractatur; cum Patre caelesti, inuocant aliquem è Sanctis, quibus ad dicti sunt, vt illi quoque suarum precum subsidium adiungant. Placent & illi, qui non ante orandi initium faciunt, quam gratiam benè orandi flagitarint. Et qui suarum imperfectionum & peccatorum veniam deprecantur: hæc enim orationis fructum progressumque non parum iuuare solent. Rectè etiam faciunt, qui ad fructuosè orandum, non solùm aliorum omnium negotiorum cogitationes, quæ mentem distrahere solent excludunt, sed etiã student, vt decenter sint compositi, taliq; corporis situ vtantur, qui iuuat ad preces attentè & deuotè persoluendas. Cum enim oratio sit sacrificium quod fit Deo, nihil in eo prætermitti fas est, vt optimè fiat.

QVIDAM non obtinent à Deo, quod in oratione postulauerunt, quia non postularunt, quod conueniens erat. Qui postulat noxia vel inutilia animæ, nõ postulat quod animæ conuenit. In oratione peti debent res bonæ & vtilis pro salute. Res adiaphoræ,
quæ

quæ vsurpari queunt benè vel malè, vt sunt honores, opes, sanitas, peti debèt cum conditione, si sint animæ salutares. Rectiùs nouit medicus, quàm infirmus, quid eius sanitati conducatur: vndè non semper præbet infirmo quod petit, vt possit dare quod conducit. Apostolo meo stimulum carnis non ademi, licet id crebriùs à me in precibus suis postulasset, quia vtiliùs ei erat illum retinere. Vtilius est religioso, si anima eius compleatur meritis, quàm si eius satisfiat voluntati. Qui in oratione humilis non est, vt miseriam suam agnoscat, non impetrat, quod petit, quia non petit benè. Qui non orat cum fiducia, sic vt firmiter credat se posse annuere postulatis: non consequitur gratiam, quia non orat, vt debet. Qui in oratione non perseverat, ac postulatione semel proposita cessat, vel certè languidè perseverat, nihil obtinet, quia non postulat benè.

Sunt alij nonnulli, qui, simulatque postulatam gratiam non impetrant, ab oratione desistunt cum suo dispendio. Ego enim confitui eos maioribus cumulare gratiis supra eam quam petunt, sed quia dilationem oderunt, omnibus excidunt. Dum ego gratiæ collationem differo, & illi in orando

2. Cor.

12.

rando persistunt, augetur desiderium eam
 obtinendi, ac ubi obtinuerint, ardentius e-
 am complectuntur & conseruant. Adhuc
 continuant orationem, quæ est actio bona
 & meritoria, aptioresque se reddunt ad re-
 cipiendam optatam gratiam. Nam dum in-
 ter spem metumque recipiendi postulatam
 gratiam hærent, seipsum excutiunt, an oc-
 culto aliquo peccato, vel imperfectione à
 gratia fortè impediuntur, & si naxum ali-
 quem deprehendant pœnitentia ducuntur
 & purgantur, magisque idoneos ad recipien-
 dam gratiam se reddunt. Nonne hæc diuer-
 sa sunt gratiarum charismata, quæ ego im-
 petro, dum ego non ilico postulatam facio
 satis? Cur ergo oratione deserunt? Multa im-
 petrantur à Deo, ob vehemens, continuatūque
 rei desiderium, quod si non esset, nec impetraretur.

Eccl. 7.

Quocirca, ut loquitur sapiens, *melior est fi-
 nis orationis, quam principium.* Opus enim nul-
 lum perficitur, dum inchoatur, sed dum absolui-
 tur & ad finem peruenitur. Bene disposito De-
 nouit plus largiri, quam ille postulare queat.

ALII orationem deserunt, quia aridi sunt,
 & omni deuotione destituti. Non est bo-
 num hoc remedium. Si ariditas illa culpa
 tua accidit, ut quia nulla antegressa præpa-
 ratione, & capite multis alienis cogitatio-
 nibus

nibus distracto ad precandum irruis, cur idcirco abijcietur oratio? Tollatur potius ariditatis & distractionis causa. Qui per incuriam in saxum impingit, non ideo rescindit pedem, quia citra culpam suam impigit, nec captum iter intermittit, sed sedulo aduigilat, ne amplius impingat. Nec verò deferenda est oratio, cum nulla tua noxa obrepat ariditas: quia ego aliquando data opera gratiam consolationis subtrahō, ut agnoscens te non esse sufficientem ex te ad obtinendam in oratione deuotionem & gustum, humilies te, & confiteare id esse ex donis quæ distribuo, quibus voluero, & quando voluero. Præterea, dic mihi, cur instituis tu orationem? Si ut tibi complaceas, non est quod aliud præmium vel stipendium præstolere, quia voluptate illa, quam sentis in oratione, abundè labor orandi compensatur. Si verò oras, ut mihi placeas, satis esse tibi debet, quod mihi probetur. Qui inuitat ad conuiuium, contentus esse debet, si conuiuæ probent epulum, etiam si ipse nihil ex eo degustet.

Alii sunt, qui Orationem negligunt, quia in ea variis & importunis cogitationibus, scrupulisque exagitantur. Miles bonus non est, qui ad primum tubæ sonitum, vel

vel post primum hostis conspectum terga
vertit. Quid tibi nocēt prauæ cogitationes,
si inuito obrepant, nec optes eas retinere?
Sufficit mihi, si, dum eas aduertis, excutias,
& si redeant, iterum excutias, immò si toto
orationis tempore nil aliud ageres, non mi-
nus mihi gratus fores, quàm si perattentè
orauisses. Ac merereris amplius apud me,
quàm si inter orandum magna consolatio-
ne & voluptate spiritali affectus fuisses.
Bonus famulus plus voluptatis capit ex
consolatione Domini, quam sua, et si illam
Domini æstimet suam. Pro scrupulis opti-
mum antidotum est nihili eos pendere, sed
tantum in orationibus propositum habere
bonitatis diuinæ laudandæ. Qui rationem
habet scrupulorum, multorum bonorum
operum fructum perdit.

ALII, quia orationis fructum non vi-
dent, parui æstimant, ac proindè eius exer-
citationem velut inutilem contemnunt. Fi-
li, bona consecutio non est, Nullum fructū
in precibus facio, rectè ergò facio, nullas
instruendo. Si enim fructum non facis, tuo,
non orationis vitio facis; posses enim si vel-
les, facere maximū, cum oratio sit fructuo-
sissima. Qui instruit ignem, & longè ab eo
recedit, non recipit ab eo calorem. Oratio
ignis

ignis est, ad quem si te non applicueris, nunquam incalesces. O quam grati mihi sunt religiosi, qui postquam me in precibus suis omni honore & laude profecuti fuerint, eius beneficio vitam piè instituunt, à vitiis abhorrendo, & complectendo virtutem, de qua fuerunt in oratione meditati. Nec, si in te ipso nullum efficeres fructum, ideò deberes ab orandi consuetudine discedere: nam habet illa alium fructū, qui nunquam ab ea tollitur, nempe, quod per eam mihi tuo creatori magnus honor & gloria deferatur. Quanquam bonus religiosus hic sistere non debet, sed porrò transire ad opera, sic enim maiori & veneratione, & voluntate me afficiet. Quamobrem non mihi arridet, qui in prece sua postulat quidem virtutem, tamen postea nullam operā collocat in ea comparanda, nempe, actus eius aliquos exercendo. Hoc enim est tentare DEVM. Siquidem non id totum à me expectandum est, quod meo fultus auxilio ipse præstare potes.

DOMINE, lege tua cautum est, vt sine *Luc. 18.*
intermissione & semper oremus. Quomodo *1. Theff.*
autem id fieri potest, cum necesse sit, nunc *5.*
dormire, nunc cibum sumere, nunc negotiari, cum quibus actionibus non possumus
Z simul

simul orare. Fili, lex illa non sic intelligenda est, quasi opus sit quouis momento actu orationi vacare, Religiosus siquidē ille semper, & sine intermissione verè orat, qui statis temporibus & horis orationem habet. Ille quoque semper orare dicitur, qui quicquid agit, ad gloriam Dei refert. Adhæc vitam piam & sanctam instituere, est semper orare. Qui enim benè semper viuit, parens in omnibus secundum vocationem suam mee voluntati, semper orat. Atque hoc non est impossibile, nec admodum difficile, quod lex mea mandat.

De virtute Perseuerantia.

CAPVT XII.

FILI, omnes angeli conditi sunt in caelo, sed non omnes in eo perstiterunt. Omnes multis donis & beneficiis vna cum gratia ornati sunt, sed non omnes eam conseruarunt. nam nonnulli haud perseuerantes in felici illo statu miserè lapsi sunt, omni que fauore & beneuolentia Dei exciderunt. Qui autem perstiterunt, in gratia confirmati sunt, & beatitudine donati sempiterna. Qui suo statu, conditione uè contentus non est, inquietus viuit, & facilè delinquit. Primi parentes tui facti sunt ex terra,
sed

sed in terrestri paradiso, fuerunt variis gratiæ donis, ac speciatim innocentia dono locupletati. Cæterùm, postquam statu suo non contenti, voluerunt esse sicut Dij, sciētes bonum & malum, non modo innocentia sua exuti sunt, sed cum summa ignominia & damno exturbati ex paradiso: atque ita se, totamque posteritatem in infinitas coniecere ærumnas. Qui ad maiora aspirat, quam statui conueniant, illi iustè adimitur, quod accepit. O quot religiosi pereunt, quia non perseverant: non perseverant autem, qui contenti non sunt statu & conditione sua, quam habent in religione, ad quã eos vocauit. Et quot eorundem in pœnam inconstantia, animique ingrati deprehenduntur vitam in seculo agere homine indignam? quod meritò illis contingit, quia in religione vita angelica contenti non fuere.

PERSEVERANTIA pendet à constantia, sicut à matre filia, nam qui constans est in tolerandis molestiis & laboribus, in virtutis exercitationem incidentibus, is dicitur in bono perseverare. at vbi defecerit constantia, ibi quoque deficit perseverantia. O quàm dedecet religiosum inconstantia in operibus bonis, qui iure vel sola cogitatione incōstantia deberet pudescere.

Nec mirum, cum & secularem, qui tamen professionem sectandæ virtutis non fecit, dedeceat, si ab opere bono semel capto desistat. nec enim conuenit inchoare aliquid bonum, quod citra iustam causam deseratur, & imperfectum relinquatur. Quo turpius delinquit religiosus qui per inconstantiam suam Vocationem deserit, cum ad eam lege votorum sit obligatus, cum professionem virtutis ediderit, cum inde à conuersionis suæ initio ceperit ad perfectionem contendere. Si cæcus, aut itinerum ignarus viam bonam deserat, excusatione dignus est, at si illuminatus, & viæ spiritualis ex diuturna institutione peritus, vti sunt religiosi, à recto itinere deflectat, ac per inconstantiam pristinum statum relinquat, qua excusatione vti poterit? Nec enim illa iusta excusatio est, quod queratur se non posse esse in religione quietum, & vereri ne tandem salute excidat. Conatur quidem hoc pallio suam tegere instabilitatem, sed frustra. Nec enim inquietus est, nisi quia vult esse inquietus. O quantum infelix ille fallitur, existimans se quietiorem fore in seculo, quàm sit in religione, ac facilius se posse saluari in seculo, quàm in religione: quasi in seculo nullæ essent molestiæ & cruces, nec com-
mitte.

mitterentur flagitia, aut in seculo præstantiora suppeterent remedia capessendę quietis vel salutis, quam in religione. Non ita est fili, sed hæ meræ sunt inimici imposturæ. Qui ad quietem & constantiam suæ vocationis aspirat, quæ est quoddam salutis pignus, sit humilis. Humilis, si aliquid durum & graue accidat, dicit. Hoc est esse religiosum: neque conturbatur, quia dignum se reputat, qui plura patiatur incommoda.

PENDET quoque perseverantia à patientia, quæ est eius soror natu maior, sine qua perseverantia non potest consistere. Si enim absit in perferendis aduersis casibus patientia, continuò deficit perseverantia, quæ in tolerandis laboribus & molestiis usque in vitæ finem consistit. Undè dicitur, perseverantia coronare opera, nempe, quia extremam illis confert perfectionem, sine qua essent imperfecta. Nec enim beatus est, qui bonum facit, sed est beatus, qui in bono perseverat. Et præmium non conceditur benè operanti, sed in bono usque ad ultimū vitæ spiritum persistenti. Multi benè incipiunt, sed non omnes benè finiunt.

NONNULLI in virtutis studio perseverare detrectant, quia laborem reformidant. Nam cum reputent in animo laborem esse

rem arduam, & admodum difficilem, quàm vix sustinere queant, onus abiiciunt; qui cū vincere possent, ab inconstantia victi succumbunt. Perseuerantia autem formidinem illā temperat, efficitque vt homo in bonorum operum exercitatione, quantum opus est, fortiter persistat. Fili, si capiti imponere velis perseuerantiæ coronam, bina extrema, ei contraria, refugere oportet. Alterum dicitur mollities, quæ ob difficultates quasdam in virtutis exercitio occurrentes facillè cedit & tergiuersatur. Alterum est, pertinacia, quæ suo iudicio plus æquo adhærescit. At perseuerantia, quæ medium obtinet, neque permittit opus bonum semel inchoatum difficultate vlla retardari, neque longius protrahi, quam ratio postularit.

DOMINE, sæpenumerò audiui, perseuerantiam in bono tuum esse donum, nec illud posse haberi, nisi beneficio tuo; te autē illud conferre, quibus placuerit tibi esse conferendum. Si ita est, ab omni culpa immunes videntur, quotquot non perseuerant in bono opere inchoato; possunt enim purgandi sui causa dicere, se non accepisse donum perseuerantiæ. Fili, verum est, perseuerantiā in bono opere esse donum meum. Verum tu es obligatus ad habendum firmum propositum

positum perseverandi in bono, velut re ad salutem tuam necessaria, atque in tua potestate est propositum illud repellere, vel etiam, adiuuante mea gratia, retinere. Neque quoniam a me perseverantiam donum profectum est, idcirco despondere animum debes. Expleas gnauiter omnes muneris tui partes, & ego meis partibus in impertienda tibi gratia non deero.

AGB dic mihi fili, quid in statu religioso sit, quod te a perseverantia absterere possit? An forte molestia & labores religionis? aut quia minus ibi suppetur corpori necessaria? At nihil horum, sed nec alia omnia iustam causam præbere queunt religioso propositum deserendi. Ego inde ab ortus mei initio usque ad mortem multa perpeffus sum incommoda, & labores in singulos vitæ meæ annos creuerunt. Quod si ego amore tui incensus perstiti in deportanda laborum cruce usque ad mortem, cur non tu vicissim amore mei perseueres in bono, quod speciali mea inspiratione adductus delegisti? cur sine causa deseras, ad quod sponte te obligasti? Vide fili, quæ sententia de hac re sit denūciata. Nō incipientibus, sed ad mortem usque perseverantibus *Mat. 10.* *Luc. 9.* salus addicitur. Vide, iam esse definitum, non esse aptum regno cælorum, qui manu ad aratrum

semel missa, respicit retrò. Aduerte, dæmonem ingredi cum tua voluntate, vt te educat postea cum sua. Religionis iugum fingit esse graue, vt apostatare te faciat, & ad signa sua pertrahat. Graue non est, quicquid amore Dei toleratur. Et quamuis vitam hanc traducere posses sine laboribus & cruce, tamen id genus vitæ probandum tibi non esset, quia ego Dominus tuus semper cum laboribus & cruce vitam duxi.

Qui non perseuerat in operibus bonis, iniuria me afficit, quia bona illa inspiravi. Qui sine iusta causa negligit perseuerare in statu, quem illi adsignavi, rem gratam facit dæmoni, quia se assimilat illi, vt potè qui ex statu angelico delapsus est ad diabolicum.

Qui per inconstantiam bonum inchoatum deserit, factū ipsum destruit, & ignorat, an melius aliquid factururus sit.

FINIS.

LIBER